

Вступ

Львівська агломерація — це перлина Західної України, що вражає своєю історією, культурною спадщиною та природними красотами. Кожна громада, що входить до складу цієї асоціації, має унікальну ідентичність, яка формувалася протягом століть. У збірці "Краєзнавчий атлас" ми прагнемо зібрати найцікавіші краєзнавчі локації, які відображають багатогранність нашого регіону.

У цьому атласі ви знайдете 102 об'єкти, які охоплюють різноманітні аспекти життя в громадах Львівщини. Це можуть бути стародавні церкви, архітектурні пам'ятки, природні резервати, історичні музеї та інші значущі місця, які розповідають про минуле та сучасність нашої землі. Кожен об'єкт має свою історію, пов'язану з місцевими традиціями, легендами та культурними надбаннями.

Збірка "Краєзнавчий атлас" не лише служить посібником для туристів і дослідників, але й покликана пробудити в українцях гордість за своє коріння, за нашу спільну спадщину. Ми сподіваємось, що цей атлас надихне вас на нові відкриття та подорожі, дозволить заглянути за межі звичних маршрутів і поринути в атмосферу справжньої Львівщини.

Запрошуємо вас в захоплюючу подорож, в якій кожен об'єкт — це не просто точка на карті, а частина великої історії, що чекає на свого дослідника. Досліджуйте, відкривайте нові горизонти та насолоджуйтеся красою нашого краю!

Діяльність здійснювалась в рамках проекту "Зміцнення доброго демократичного врядування у Львівській агломерації", що впроваджується Асоціацією "Львівська агломерація" за грантової підтримки Ради Європи у межах Програми "Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні".

Бібрська

територіальна громада

Сайт: www.bibrka-rada.gov.ua

Контакти: (03263) 4-32-35

Чисельність населення: 16 694 мешканців

Площа території громади: 433,9 км²

Населені пункти: місто Бібрка, селище міського типу Нові Стрілища села: Баківці, Бертишів, Благодатівка, Великі Глібовичі, Вільховець, Вілявче, Волове, Волошина, Глібовичі, Гончарів, Грабник, Задубина, Закривець, Квітневе, Кнісело, Кологори, Копань, Лани, Лінія, Лопушині, Любешка, Малі Лани, Мивсева, Мостище, Орішківці, Підвисоке, Підгородище, Підмонастир, Під'ярків, П'ятничани, Репехів, Романів, Свірж, Селиська, Сенів, Серники, Соколівка, Старі Стрілища, Стоки, Стрілки, Суходіл, Трибоківці, Ходорівці, Шпильчина.

Адміністративний центр громади — м. Бібрка, що має давню історію. Перша згадка про це містечко датується 1211 роком і вміщена вона у Галицько-Волинському літописі. Тоді ж згадується і річка Бібрка, стародавнє урочище Боберка (Бібрка), сусідні села з такими ж назвами. Тобто назви цих територій говорять про те, що це місця, де жили бобри — об'єкт полювання в Давній Русі.

Бібреччина – мальовнича частина Львівського Опілля, Гологорів та Горбогір'я. Це край, який вабить такими чудовими локаціями як от: парки «3020» і «Казкові поля», ранчо «Скарбова гора», культурно-інформаційний центр «Сокіл» та виноробня «Галицька Сорока». А ще тут – справжні історичні скарби: середньовічний Свірзький замок, П'ятничанська оборонна вежа, давні каплиці і костели, дерев'яні церкви, вілли та маєтки оригінальної архітектури, придорожні фігури і хрести. Це сотні пам'яток, які вражають і надихають.

Запрошуємо до близьчого знайомства з найвідомішими з них!

Свірзький замок

Датування: 1484

Адреса: с. Свірж, вул. Перша

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Замок заснований Андрієм і Мартином Свірськими як суто оборонну муровану споруду. Звісно, що він неодноразово перебудовувався; так рік завершення одного з етапів робіт вказано над центральною брамою з внутрішньої сторони - «1530». Будівничим був генерал артилерії Павло Гродзіцький.

Сучасного вигляду замок набув з середини XVII століття, з часу переходу його у власність Александра Цетнера. Граф викупив його у Свірських у 1641 році і згодом значно розбудував та зміцнив. Твердиня неодноразово міняла власників. Особливу роль в історії твердині відіграв граф Роберт Лямезан де Салінс. Він опікувався відновленням комплексу після Першої світової війни й перетворив замок у тихе й затишне місце. Після Другої світової війни замок довго стояв пусткою. Лиш у останній третині ХХ ст. у замку відбулась довгоочікувана реставрація.

Замок сьогодні це гарна, романтична і мальовнича локація. Захоплюючі краєвиди, автентична фортеця з насиченою історією, парк, водойма – емоції від побаченого будуть тішити ще довгий час.

Інклюзивність та безбар'єрність. Замок доступний для відвідування усіма групами населення. Інтер'єри доступні частково — частина приміщень недоступні для пересування на колісному кріслі.

Допомога у відвідинах пам'ятки.

Домовитись про відвідини замку можна за тел. +380680275535, +380974434147.

Більше про діяльність замку на **сайті** zuap.org/swirzcastle чи **instagram:** svirzh_zamok.

Колишній костел Успіння Пресвятої Діви Марії

Датування: 1546

Адреса: с. Свірж, вул. Перша

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Муріваний сакральний споруда постала коштом Андрія Свірзького. У першій чверті XVII століття храм перебудували завдяки Войтеху Свірзькому, а після дотування парфії у 1677 році наступним власником містечка Яном Цетнером відбулась чергова перебудова святині.

У 1741 році костел у Свіржі мав п'ять вівтарів, у тому числі головний із образом Матері Божої Ченстоховської та бічні Успіння Пресвятої Діви Марії, св. Антонія і св. Миколая. 1765 року головний вівтар вже містив ікону Успіння Пресвятої Діви Марії, а бічні присвячувались Святому Хресту, св. Анні св. Антонію та св. Миколаю.

1994 року храм передано громаді УГКЦ як церква Покрову Пресвятої Богородиці.

Святиня заслуговує на відвідини, зважаючи на своє довголіття.

Інклюзивність та безбар'єрність. До храму ведуть не стрімкі сходи, втім для маломобільних груп населення комфортнішим буде відвідування з супроводом.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Вільний доступ для огляду святині ззовні; всередині – відповідно до графіка богослужіння.

П'ятничанська вежа

Датування:

Адреса: с. П'ятничани, вул. Замкова, 40

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Одна з рідкісних пам'яток раннього періоду оборонного будівництва на землях Галичини. Висока вежа П'ятничанського городища була напевно не тільки оборонною, але й спостережною, і огляд з неї був прекрасний та далекосяжний, бо з верхньої частини оборонної башти, яка містилась відразу під її дахом, де звичайно стояли вартові, прекрасно продивлялася вся долина річки Боберки, що простягалася від городища на північний захід, аж до Бібрки, як і шлях, що звивався нею здовж річки.

Довгий час вежа була руїною, але у 1991 році її відреставрували. 18 травня 1995 року П'ятничанську вежу відкрито як музей. Зараз це філія Львівської національної галереї мистецтв імені Б.Г. Возницького. Тут ви довідаєтесь багато цікавого.

Експозиція музею розташована на другому та третьому ярусах кам'яної надбрамної вежі. Виставлено археологічні знахідки з території колишнього оборонного двору, картосхема оборонного будівництва та відомі зразки мілітарної архітектури періоду Галицько-Волинського князівства.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір недоступний для маломобільних груп населення. Віртуальний тур: <https://bit.ly/49Unte8>

Допомога у відвідинах пам'ятки.

Вежа доступна до огляду:

Сб - Нд: 11:00 – 18:00.

Екскурсію можна замовити телефоном +38 098 256 95 14

Сайт: vivgallery.org.ua

Церква Покрови Пресвятої Богородиці

Датування: 1928

Адреса: с. Суходіл, вул .Широка, 11

Статус: щойно виявлена пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Дерев'яна святиня зведена за проектом архітектора Лева Левинського у 1928 році замість попередньої дерев'яної церкви, знищеної під час першої світової війни. Відновлена на початку 1990-х і в 2000-х роках.

Вівтар орієнтований на захід. Бабинець оточує галерея-опасання. Звертають увагу багатоярусні бані церкви, також оригінальні розрізи вікон. На північний-схід від церкви збереглась дерев'яна триярусна дзвіниця.

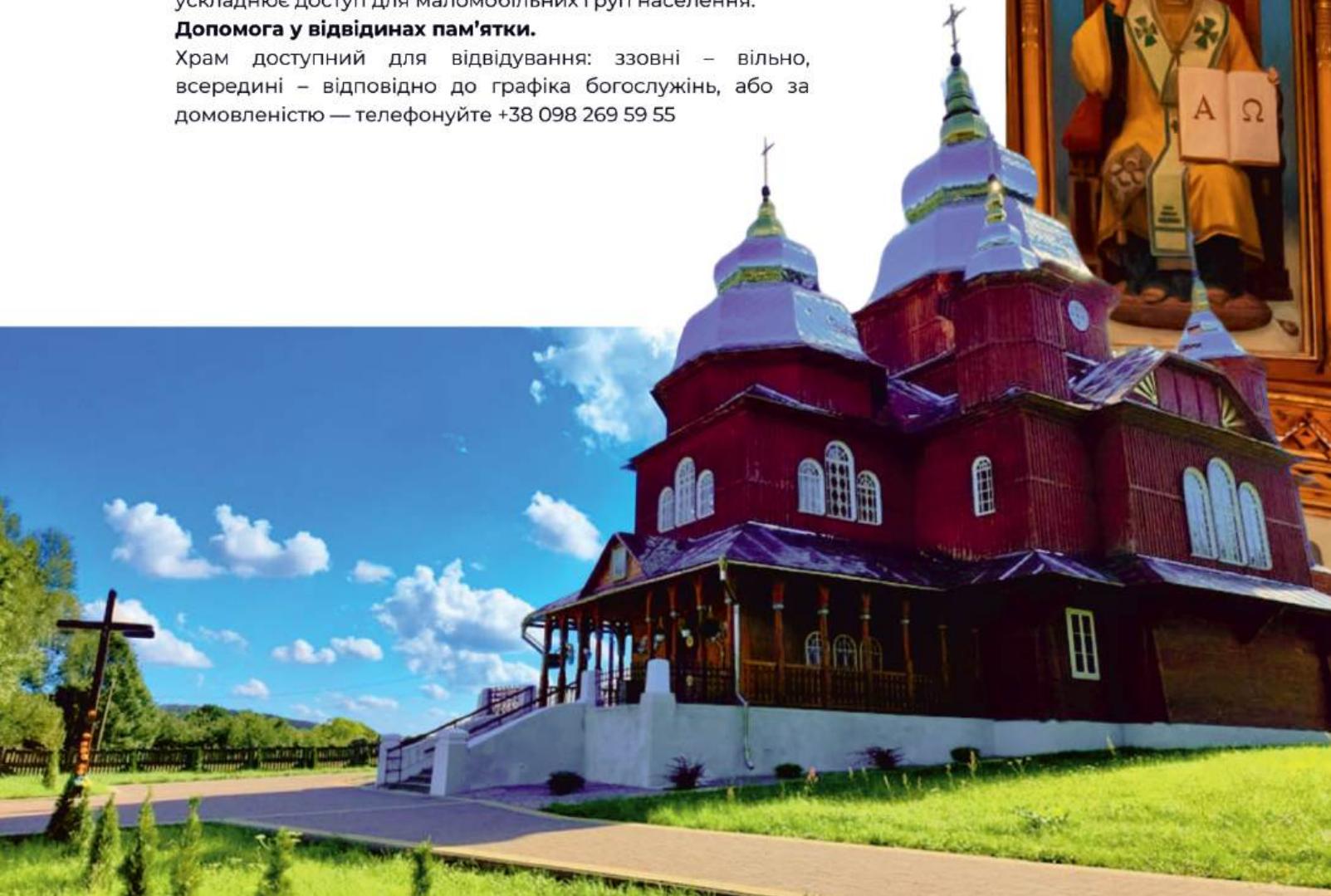
Церква в Суходолі не вражає своєю довговічністю, але зачаровує своєю легкістю, вишуканістю бань та довершеністю форм.

Інклюзивність та безбар'єрність. Оглянути храм ззовні можна вільно, до середини ведуть доволі стрімкі сходи, що ускладнюють доступ для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки.

Храм доступний для відвідування: ззовні – вільно, всередині – відповідно до графіка богослужінь, або за домовленістю — телефонуйте +38 098 269 59 55

Церква Вознесіння Господнього

Адреса: с. Волощина, вул. Церковна, 34

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Церкву збудували у 1710 році (за іншими даними – у 1794 році). Її оновлювали і розширювали у 1895-1898 роках, а потім ще декілька разів реставрували. Востаннє у 2013 році. На південний схід від церкви знаходиться дерев'яна двоярусна дзвіниця.

Сільська церква села Волощина - це свідок нашої історії, а також поколіннями намолений сакрум з особливою аурою та енергетикою, тому варто її відвідати, помилуватись, подумати, помолитись.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення незначної складності – до храму веде полога, широка сходинка.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Храм доступний для відвідування: ззовні – вільно, всередині – відповідно до графіка богослужінь, або за домовленістю. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, телефонуйте +38 067 126 35 50

Церква святого Миколая

Датування: 1860

Адреса: с. Селиська, вул. Весела

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Теперішня церква збудована на місці двох попередніх храмів, стараннями о. Степана Букоємського. На своє сторіччя була закрита наказом радянської влади і була зачинена до 1989 року. До вітаря з півночі прибудували велику кам'яну ризницю. Стіни над опасанням церкви оббиті фарбованим гонтом. На південний-захід від церкви збереглася дерев'яна двоярусна дзвіниця з відкритим першим ярусом.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – до храму веде сходинка.

Допомога у відвідинах пам'яток. Храм доступний для відвідування: ззовні – вільно, всередині – відповідно до графіка богослужінь, або за домовленістю. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, телефонуйте +38 098 635 15 88;

Церква Введення в храм Пресвятої Богородиці та «Опільський Єрусалим»

Датування: 1772; 1852

Адреса: с. Квітневе, вул. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Біля входу до церковці висить таблиця з помилковою датою будівництва: «Є імя церкови сооружена єсть Застала Ийем Парохій Жибокрович За Ієрея Івана Двєровича, Провізора Василія Левико апросводітеля і настоятеля тоєї церкви Івана Левико. Року божого 1332 р.». Згідно з шематизмом 1914 року, дерев'яна церква в Жабокруках (стара назва села) постала у 1852 році, але шематизм 1932 року датує цю церкву 1772 роком. За словами місцевого мешканця, колись стара церква стояла вище села, потім її перенесли в долину. За народнимим переказами, збудував святиню майстер Франциш. Село славиться ще однією сакральною пам'яткою - хрестомогою дорогою, яку називають «Опільський Єрусалим». Розташована вона на невеликому узвишші неподалік храму.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування всім групам населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Храм доступний для відвідування: ззовні – вільно, всередині – відповідно до графіка богослужінь, або за домовленістю. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, телефонуйте +38 063 84 647 16

Церква Пресвятої Євхаристії

Датування: 1912

Адреса: с. Орішківці, вул. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Побудував святиню майстер з с. Старі Стрілища Олексій Ошуст на грунтах, що їх офірував місцевий мешканець Микола Польовий. Церква була зачинена у 1959-1988 роках. На північний-захід від церкви збереглася висока дерев'яна двоярусна дзвіниця.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – до храму веде кілька сходинок.

Допомога у відвіданнях пам'ятки. Храм доступний для відвідування: ззовні – вільно, всередині – відповідно до графіка богослужінь, або за домовленістю. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, телефонуйте +38 098 24 39 591

Костел Пресвятої Трійці

Датування: 1600

Адреса: с. Соколівка

Статус: щойно виявлене пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

За інформацією архієпископа Яна Соліковського святиню було споруджено коштом родини Сенявських (Анни і Софії), що були власниками села, завдяки зусиллям місцевого душпастиря о. Михайла Монторса.

У XVIII ст. костел не один раз змінював свою посвяту, відповідно до вівтарів, які з'являлися у храмі: 1761 року - згадується під титулом Пресвятої Трійці та свв. Станіслава, Анни і Софії, а 1764 року - Пресвятої Трійці та свв. Анни, Ядвіги, Софії, Феліціана і ще двох.

Період від середини XIX століття до кінця 30-х років XX століття став часом занепаду Соколівки, яка втратила статус містечка, та її костелу.

1 березня 1944р. останній настоятель в Соколівці о. Ясінський переїхав в парафію св. Миколая у Бібрці. У радянські часи храм використовувався як склад мінеральних добрив, а на його території знаходився колгоспний гараж.

Відтак, свяตиня опинилася у стані руїни. ЇЇ намагається порятувати групка любителів пам'яток архітектури і періодично влаштовують різні толоки та акції. Кожні відвідини такої пам'ятки показують, що вона є важливою і сприяють розголосленню інформації про неї. А раптом, таким чином, вдасться знайти мецената, який її врятує.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм не доступний для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'яток. Доступ: ззовні й всередині – вільний, проте з дотриманням необхідної обережності, з огляду на стан святині.

Великолюбінська

територіальна громада

Сайт: velykolubinska-gromada.gov.ua

Контакти: +380974825048

Чисельність населення: 9598 мешканців

Площа громади: 132,4 км²

Населені пункти: селище Великий Любінь та села Бірче, Косівець, Малий Любінь, Піски, Чоловичі, Завидовичі, Залужани, Зашковичі, Мальованка, Поріччя задвірне, Поріччя, поріччя-Грунтове, Коропуж, Романівка, Хишевичі.

Адміністративний центр громади — селище Великий Любінь, який виник як укріплення від набігів татаро-монгольських орд. Початком Любеня було згадуване в руських літописах місто Любингород, яке у 1241 році знищив князь Данило Романович, і пізніше вже не відбудоване. Не раз воно було знищено і відбудоване; ще й змінювало постійно назви і власників. Сьогодні це чудове курортне містечко.

Великолюбінська ОТГ славиться своїми сірководневими джерелами та іншими водними ресурсами, торфовищами, звідки беруть лікувальні грязі, заказниками і дендропарками. Проте, це не лише курортна чи рекреаційна зона. Так, сюди їдуть на санаторне лікування. Але не слід забувати, що Великий Любінь і околиці мають чимало об'єктів культурної спадщини.

Впевнені, що відвідавши запропоновані нами пам'ятки ви будете вражені побаченим і почутим.

Палац Бруницьких

Датування: 1845

Адреса: смт Великий Любінь, вул. Замкова, 5

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Красивий необароковий палац споруджений шляхетським родом Яблоновських. Його декорував відомий майстер того часу Петро Гарасимович, якого називають українським Фідієм. 1849 року його купив барон Костянтин Бруницький разом з дружиною Євгенією - хзні герби до сьогодні красуються над входом до будівлі.

Поруч з палацом була оранжерея, каплиця та французький парк. Тут були гарно доглянуті газони, а кущі доглядали, застосовуючи топіарну стрижка, а це справжнє садове мистецтво, що дозволяє, обстригаючи кущі, надавати їм бажаної форми. Стояли в парку низькі колони з вазами для квітів.

З приходом радянської влади - останнього власника виселили, а тут розташувався навчальний заклад. Зараз тут один із корпусів Великолюбінської спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернату, а територія відкрита для відвідувачів.

Поруч з палацом розташований парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення в Україні.

Попри зміни, перебудови, круговорть часу – це місце зберегло свій особливий чар спокою, краси та затишку, яким готове поділитись з кожним, хто сюди завітає.

Інклузивність та безбар'єрність. Територія навколо палацу доступна для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Вхід на територію для огляду пам'ятки вільний.

Санаторій «Любінь Великий» та парк

Датування: 1778р

Адреса: смт. Великий Любінь, вул. Львівська, 16

Статус: бальнеологічний курорт і пам'ятка садово-паркового мистецтва

Історичні відомості та туристична привабливість.

Одна з найстаріших здравниць в нашій країні – бальнеогрязевий курорт. Тут знаходиться мінеральні джерела, воду з яких використовують для ванн, інгаляцій і зрошень. Поряд з мінеральними водами широко застосовують торф'яне болото (грязі), що видобувається з торфовищ в околицях курорту.

Територія комплексу займає площа 4 га. Його оточує лісопарк площею і річка Верещиця. Парк курорту – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, площею 12 га.

Це унікальний комплекс, який дозволяє пройти лікування дорослим і дітям з проблемами серця, порушення роботи опорно-рухової системи.

Інклюзивність та безбар'єрність. Парк доступний для відвідування усіма групами населення, доступ в будівлю незначної складності, при вході невисокі сходинки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Якщо потрібно домовитись про лікування, рекомендуємо телефонувати +380966909757 або писати email: sanatoriylv@gmail.com

Каплиця святих Віри, Надії, Любові та їхньої матері Софії

Датування: XIX ст.

Адреса: вул. Львівська, 16

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Каплиця святих Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії розташована на території санаторію «Любінь Великий». У другій половині XIX ст. поруч зведених при Константині Бруницькому будівель курорту постала нова каплиця. Це була невелика мурівана будівля в неороманському стилі, однонавна з напівкруглою апсидою.

У середині 1940-х років каплицю закрили. А у 1990 році вона була передана місцевій православній парафії.

Інклюзивність та безбар'єрність. Святиня важкодоступна для маломобільних груп населення через високі сходи, що ведуть всередину; оглянути зовні також важко через вузенькі тротуарні доріжки довкола.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Каплиця відчинена щоденно.

Церква святого Миколая

Датування: 1854

Адреса: смт. Великий Любінь, вул. Львівська, 174А

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Найдавніша церква селища Великий Любінь, збудована на місці знищеної попередньої. Її зібрали з дерев'яних конструкцій, завезених з Бойківщини, коштом Адольфа Бруніцького, який володів у Великому Любені курортом і багатьма маєтками. У 1877 році парафію відвідав митрополит Йосиф Сембратович, а в 1908 році – митрополит Андрей Шептицький.

Громада церквою давно не користується – в 2000 році освятили новозведений муріваний храм Св. Миколая на цьому ж подвір'ї. Також збереглась стара дзвіниця, яка розташовується поруч з церквою.

Завітавши помилуватись церквою, ви не лише насолодитеся її архітектурною красою, але й відчуєте особливий зв'язок із нашим духовним спадком.

Інклюзивність та безбар'єрність. Церква доступна для всіх груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Про відвідини храму можна домовитись за телефоном +380677732907

Костел Богоматері Ченстоховської

Датування: 1932

Адреса: смт. Великий Любінь, Львівська, 102

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

У 1914 році на гроші всіх віруючих католиків міста була придбана ділянка землі для будівництва храму. Однак почалася Перша світова війна і планам не вдалося здійснитися. Заклали камінь під костел Богоматері Ченстоховської у 1930 році з ініціативи єпископа Болеслава Твардовського, а через 2 роки він же освятив недобудований храм, що будували за проектом Лаврентія Дайчака коштом Курії, Бруніцьких і парафіян. Будівельні роботи тривали до 1937 року, а 2 лютого 1932 року недобудований храм освятив архієпископ Болеслав Твардовський під титулом. Будівельні та оздоблювальні роботи у храмі продовжувались до 1937 року.

Із 40-х років ХХ століття по 1992 рік святиню закрито. В радянські часи в храмі розміщувався колгоспний склад зерна і гараж сільськогосподарських машин.

У 1992 році його повторно освятили під титулом Матері Божої Ченстоховської. У 1992-2006 роках провели відновлювально-ремонтні роботи.

Цю святиню варто відвідати, щоб побачити неоготичну архітектуру початку ХХ ст.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності, є невисокі сходинки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Свяตиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +38(03231)54461

Церква Пресвятої Трійці

Датування: 1705

Адреса: с. Малий Любінь, вул. Лісна, 26

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість

Церква споруджена сільською громадою під патронатом дідича Івана Краковського та його дружини Розалії. Над вхідними дверима до церкви напис латиною (переклад українською Василя Слободяна):

«Для великого Бога Доброго Найвищого Пресвятої Трійці. На вічну шану цю скинію [храм] Господню звели від фундаментів шляхетний пан Іоан Кроковський і Розалія спадкоємні дідичі Любіння. В літо Господнє 1705 на восьмий день місяця липня».

Первинна архітектура храму докорінно змінена внаслідок реконструкцій, адже декілька разів він горів, а під час Першої світової війни його використовували як стайню для коней. Дерев'яну церкву Малого Любеня комуністи не зруйнували, однак частково розбили кивот, іконостас та ікони, а саме приміщення зробили складом для сміття.

У 2005 р. сповнилася трьохсота річниця з часів її заснування. Біля входу до церкви встановили пам'ятну таблицю: «У цьому храмі 31.03.1861 р. був охрещений о. Григорій Ковч, капелан УГА, батько блаженного священномученика о. Омеляна Ковча».

На захід від церкви збереглась дерев'яна двоярусна дзвіниця з 1930-х років, яку збудував майстер Григорій Сусоловський.

Святиню варто відвідати через її довговічність та цікаву історію.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – невисока сходинка при вході.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужіння.

Пам'ятник провідникові ОУН Львівського краю Григорію Тершаковцю

Датування: 2018

Адреса: с. Малий Любінь

Історичні відомості.

27 травня 2018 р. в с. Малий Любінь урочисто відкрили пам'ятник працівників головного осередку пропаганди ОУН, повітовому провідникові Городоччини, окружному провідникові ОУН Дрогобиччини, заступникам провідника Карпатського краю та провідникові ОУН Львівського краю — Зиновію Тершаковцю та його побратимам, що загинули у бою з підрозділом НКВС 4 листопада 1948 р. поблизу Великого Любеня.

Зиновій Тершаковець (псевдо: «Лисий», «Федір», «Чагрів», «Червень», «Чигирин») – провідник ОУН Львівського краю з 1946 по 4.11.1948 р., був в. о. командира Львівської Воєнної Округи УПА ВО-2 «Буг» з початку 1947-по 04.11.1948 р. Він був майором-політвиховником УПА.

Народився 19 серпня 1913 року у селі Якимчиці Городоцького району Львівської області. Син Гриня Тершаковця. Починав Зиновій Тершаковець як працівник головного осередку пропаганди ОУН (1940–1941, 1944), був повітовим провідником Городоччини (1942–1944), обласним (відтак окружний) провідник ОУН Дрогобиччини (кін. 1944 – сер. 1945), заступник провідника Карпатського краю (сер. 1945 – поч. 1946), провідник ОУН Львівського краю (поч. 1946 – 04.11.1948).

За спогадами та розповідями старожилів села вдалося віднайти у лісі місце, де відбувся останній бій упівців з енкаведистами. Там встановили пам'ятний хрест.
Це чудове місце для пошанівку Героїв.

Церква архистратига Михаїла

Датування: 1777

Адреса: с. Завидовичі, вул. Південна

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Як свідчать джерела, станом на 1752 рік в селі вже була церква та два цвинтарі, але 1777 року розпочалося будівництво нової, яка носить ім'я архистратига Михаїла. Планували побудувати велику церкву, але пан захотів будувати костел. І церкву таки збудували, але набагато меншу, ніж було задумано, бо викрали гроші. У 1835 році була вимурована двоярусна класицистична брама-дзвіниця на чотири дзвони, фундатором якої був пан Станіслав Весман. За німецької окупації було забрано три дзвони, а один «Максим» залишений. У 1991 році на пожертву родини Яремчуків було закуплено три дзвони, виготовлених у Новому Роздолі. В роки радянської влади церква зачиненою не була. Після одержання Україною незалежності храм перейшов до греко-католицької громади.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – невисока сходинка при вході.

Допомога у відвіданах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, телефонуйте +380964595878

Церква святого Іллі

Датування: 1838

Адреса: с. Зашковичі, вул. Підгайська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Існуюча дерев'яна церква збудована на місці попередньої дерев'яної.

«Різьблений напис на старому надпоріжнику західних дверей в бабинець «Року Божого 1835 дня 3 Березня. Фундатор Пан Вербовський 835...». В кінці 2000-х років зовні ремонтувана. Триярусна дерев'яна дзвіниця знаходитьться на захід від церкви.

Вночі проти 14 липня 2008 року злодії намагалися пограбувати та підпалити дерев'яну церкву, на щастя безрезультатно.

Біля старої церкви в 2009 році громада освятила новозведений муріваний храм.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – невисока сходинка при вході.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +38096459587

Церква апостола Филипа

Датування: 1891

Адреса: с.Чуловичі, вул. Солонична

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Тризрубний триверхий храм, завершений шоломовими банями на високих світлових восьмериках.

Дата побудови церкви міститься в основі хреста на ліхтарі нави церкви.

У 1910 р. добудовано з заходу бабинець. При ремонті 1965 р. добудована південна ризниця, а у 1987 р. – північна.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності – невисока сходинка при вході.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +380961714794

Урочище Солониця

Адреса: між селами Бірче і Чуловичі

Статус: ландшафтний заказник місцевого значення

Урочище Солониця — заказник, створений з метою збереження цінних лісових та лучних екосистем та мережі гідрологічних об'єктів. На цій території ростуть букові, дубові, ялицеві та інші ліси, також розташовані заплавні луки.

В урочищі поєднуються два головні типи рослинності: лучно-болотна рослинність та лісова. Територія нового заказника є ареалом поширення багатьох видів комах та тварин. Тут водяться махаон, подалірія, бджолатесляр фіолетова, горностай, мідянка, нічниця ставкова та вечірниця мала, які занесені до Червоної книги України.

На території урочища є близько 10 унікальних лікувальних джерел. Властивості цих цілющих джерел (вода в них збагачена мінералами) відомі здавна. Із найдальших околиць краю з'їжджаються сюди люди, аби скуштувати цієї води. Всі ці джерела зливаються в одну водойму, з якої бере початок ліва притока Верещиці — річка Солониця.

Унікальні джерела, якими живиться річка Солониця, мають карстове походження. Мінеральні води сірководневих джерел Солониці за показниками не мають аналогів.

Городоцька

територіальна громада

Сайт: horodok-rada.gov.ua

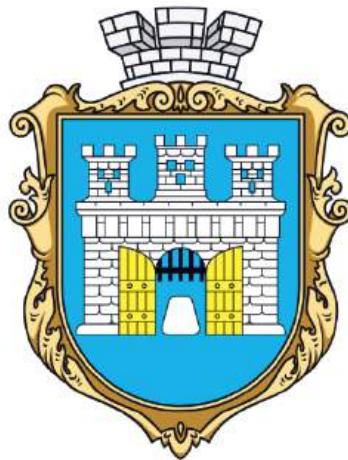
Контакти: +380675404515

Чисельність населення: 39 851 мешканців

Площа громади: 388,5 км²

Населені пункти: місто Городок та села Бартатів, Воля-Бартатівська, Братковичі, Галичани, Дроздовичі, Градівка, Добряни, Бар, Милятин, Підмогилка, Долиняни, Вовчухи, Годвишня, Дубаневичі, Керниця, Артищів, Велика Калинка, Любовичі, Мавковичі, Мильчиці, Зелений Гай, Побережне, Путятичі, Мшана, Повітно, Заверещиця, Залужжя, Зушиці, Речичани, Лісновичі, Родатичі, Молошки, Угри, Стоділки, Черляни, Черлянське Передмістя, Шоломиничі

Адміністративний центр — місто Городок, що виникло і сформувалося в княжу добу є одним найстаріших міст на території сучасної України. Відоме також було під назвами Городок Ягеллонський, Городок Соляний, Городок Галицький, Городок під Львовом. Вперше згадується у Галицько-волинському літописі 1213 року, як добре укріплене місто Галицького князівства.

Городоччина — це населені пункти з неповторною історією, пам'ятками та людьми, які творили і творять ці міста і села, замки/палаці, будинки, храми. Тут плекають традиції і мистецтво. Тому слід відвідати запропоновані нами об'єкти культурної спадщини в Городку, та довкола нього, аби насолодитись старовиною і підтримати тих, хто зараз докладає максимум зусиль аби якомога більше передати все давнє наступним поколінням.

Гайда з нами відвідувати городище, знайомитись з нематеріальною спадщиною та цікавими архітектурними надбаннями агломерації.

Костел та монастир францисканців - нині Церква Преображення Господнього.

Датування: 1419

Адреса: м. Городок, вул. Паркова, 3

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Францисканський костел та монастир – сьогодні церква Преображення

Господнього та монастир Студійського уставу, пам'ятка архітектури XV ст., тому варто відвідати цю сакральну пам'ятку, щоб відчути подих століть та торкнувшись древніх мурів. Монастир з'явився за значного сприяння короля Владислава Ягайла, який, запросивши шість монахів Францисканського ордену до Городка,

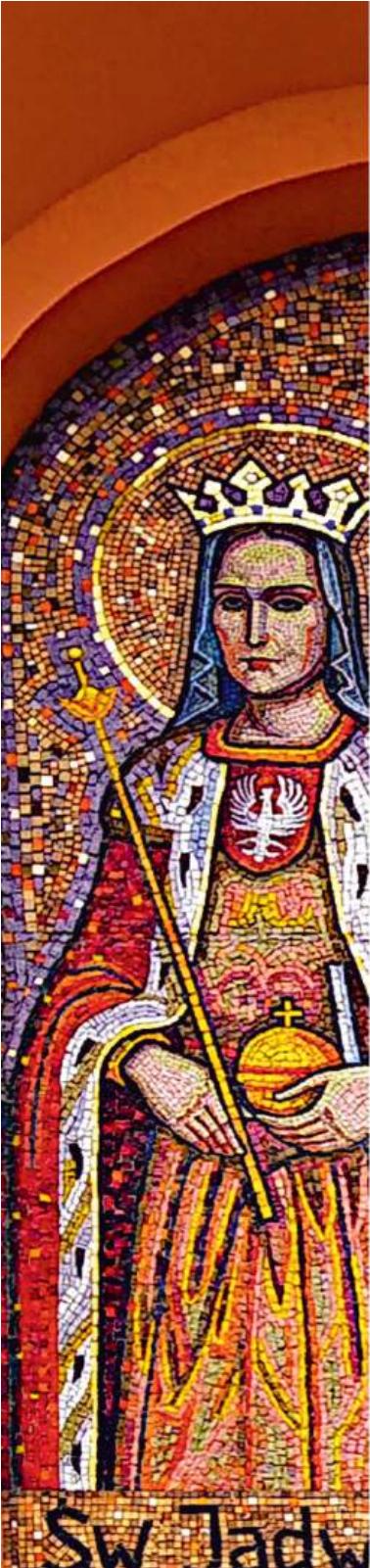

розпорядився збудувати для них храм поряд із королівським палацом. Достовірно відомо, що монастир засновано у 1419 році. Є припущення, що він збудований на місці давньої руської святині. У 1431 році король надав церкві привілеї. Костел та монастир містились над озером поруч із площею Ринок, у безпосередній близькості від королівського замку. Монастир був з'єднаний із замком підземним ходом. За легендою, у стінах обителі було поховано серце короля Владислава Ягайла. Історія, легенди, вік святині - все це вартоє, щоб відвідати пам'ятку в якій живуть і дух і душа. На початку XIX ст. у результаті реформи цісаревої Марії-Терези в Галичині було ліквідовано ряд монастирів, зокрема, і в Городку. Згодом храм перетворили на гарнізонну тюрму. За радянських часів, в 1940-х рр., тут були розквартирювані каральні органи НКВД. У 1994 році монастирський комплекс місто передало монахам Студитського Уставу УГКЦ. Під час відбудови храму було віднайдено понад 50 останків людей, закатованих тут в часи тоталітарного радянського режиму.

Інклюзивність та безбар'єрність. Сходи ускладнюють доступ до храму маломобільним групам населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Храм відчинено під час богослужіння. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +380976682968

Костел Воздвиження Чесного Хреста

Датування: 1419

Адреса: м. Городок, вул. Львівська , 2

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Головний католицький храм Городка, у величних обрисах якого поєдналися архітектурні прийоми різних стилевих напрямів – готики, бароко та модерну.

Костел заснований правителем Королівства Русі Владиславом Опольчиком у 1372 році. 1419 році король Владислав Ягайло наказав вимурувати костел з цегли і надав йому багато привілеїв, а також матеріально підкріпив сакральну твердиню двома ланами ґрунту. У 1553 році костел розширили – збудували його теперішню середню частину. Однак 1616 року костьол (хоча і цегляний) згорів дощенту разом з усім містом. Під час відновлення перед фронтом костел добудували, і його розміри удвічі. 1902 року відбулася реконструкція сакральної споруди, а в ході останньої реконструкції, проведеної у 1930-х роках ХХ століття архітектором Броніславом Віктором, була добудована західна, найбільша частина костелу. Фасад прикрасили скульптури Матері Божої, апостолів Петра та Павла.

У повоєнні роки костел не діяв. Сьогодні ж храм працює, живе і тому варто обов'язково відвідати одну з найдавніших архітектурних пам'яток Городка.

Інклюзивність і безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Храм відчинено під час богослужін.

Музей «Підпілля УГКЦ»

Датування: 2016

Адреса: м. Городок, вул. Коцюбинського, 18 (подвір'я Церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці)

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Створений музей учасниками громадської організації «Апостольська Чота» на чолі з парохом о. Михайлом Греділем в підвалах старої плебанії.

Численні експонати розміщені у трьох кімнатах розповідають про катакомбну УГКЦ, завдяки якій на Галичині вдалося зберегти українську мову, традиції та культуру. Це чудове місце, де можна довідатися багато цікавого про складну сторінку в історії Церкви та України загалом.

Інклюзивність та безбар'єрність. Для маломобільних груп населення потрібна допомога у відвідинах музею.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Для узгодження відвідин музей рекомендуємо писати cerkvagorodok@gmail.com

Церква св. Івана Хрестителя

Датування: 1755

Адреса: м. Городок, вул. В.Стуса

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Найдавніший згаданий в документах храм на території Городка. Первісна церква на цьому місці була збудована ще в 1403 році. До наших днів ця святиня не збереглася. 1660 року первісний храм Івана Хрестителя згорів і був відбудований в 1755 році коштом родини Попелів. Настінний розпис виконав у 1861 році маляр Федір Щербаковський. У 1802 році з південного боку храму збудували муровану каплицю Усікновення Голови Івана Хрестителя.

Храм варто відвідати як стародавню святиню, як зразок стійкості і вміння повставати з попелу як фенікс і як неймовірно гарну пам'ятку архітектури.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +380679865362

Ратуша

Датування: 1832

Адреса: м. Городок, майдан Гайдамаків, 6

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Приміщення магістрату за час свого існування, звісно ж не раз перебудовували. Колись на булівлі був балкон, що виходив на 4 сторони світу і слугував пожежній варті пунктом спостереження за містом. Споруда мала вежу, що увінчувалася 20-метровим шпилем, на якому спочатку був встановлений герб Австро-Угорщини, а згодом - флюгер, що вказував напрям вітру. Ратуша майже без змін збереглася до наших днів. Лише вежа, зазнавши пошкоджень у роки Другої світової війни, втратила колоритний гострий шпиль з флюгером. Зараз на рівні третього поверху міститься герб Городка, на рівні четвертого — чотири балкончики. Вище розміщений годинник-курант із чотирма циферблатаами.

Ратуша — чудова пам'ятка архітектури класицизму вартоє уваги і відвідин, адже в її стінах бували чимало непересічних особистостей, серед них - Олена Теліга і Улас Самчук.

У стінах ратуші розміщена Городоцька міська рада.

Інклюзивність та безбар'єрність. Для маломобільних груп доступ утруднений.

Допомога у відвідинах пам'ятки. В час війни вхід у ратушу є забороненим.

Городоцький історико-краєзнавчий музей

Датування: 2010

Адреса: м. Городок, майдан Гайдамаків, 6

Статус: комунальна установа

Історичні відомості та туристична привабливість.

Музей розташований на першому поверсі приміщення Городоцької міської ратуші. Завітавши сюди, ви можете пізнати історію городоцького краю, його людей. Найрізноманітніші експонати, розташовані у 5 залах здатні дивувати і захоплювати.

У 2010 музей збагатився особливим експонатом – понад сторічною сорочкою, гаптованою реліктовим городоцьким швом, що є культурною візитівкою громади.

Нині тут вже є чималенька колекція справжніх вишитих скарбів.

Інклюзивність і безбар'єрність. Доступний для відвідування усіма групами населення, при вході одна невисока сходинка а площа виставкових залів достатня для пересування на колісному кріслі.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Музей відкритий для відвідування з 9:00-18:00 в робочі дні, субота, неділя — за домовленістю. Узгодити візит рекомендуємо за телефоном +380963584098

Городоцький шов

Статус: нематеріальна культурна спадщина України

Історичні відомості та туристична привабливість.

«Городоцький шов» або «городоцький стіб» – це унікальний вид старовинного вишивання, який має понад столітню історію та поширий на території Львівщини у містечку Городок та в навколишніх селищах (Кернича, Черляни, Угри, Годвишня, Артищів, Дроздовичі та інших).

Городоцький шов зберігся донині в старовинних сорочках, предметах декоративно-ужиткового мистецтва.

Городоцький стіб - це особливий комплекс технік вишивання, кожен з яких самостійно утворює орнаментальні мотиви. Драбинка, вужик, місячок, півмісячок, змійка - елементи надзвичайно цікавого, загадкового і складного городоцького стібка . На деяких сорочках присутній геометричний орнамент, безконечник, солярні та лунарні знаки.

Кольорова гама, притаманна городоцькому вишиванню: червоний, білий кольори з вкрапленням чорного, синього, жовтого.

Давньоруське городище і пам'ятка садово-паркового мистецтва

Датування: IX-XIII ст.; XVII ст.

Адреса: м. Городок, вул. Паркова

Статус: городище — пам'ятка археології; парк — пам'ятка садово-паркового мистецтва

Історичні відомості та туристична привабливість.

Якщо вам цікаво звідки починається Городок, то вам однозначно вартоє прийти до парку, щоб побачити неймовірну пам'ятку археології — древнє городище, контури якого чітко простежуються і сьогодні. Воно належить до періоду Київської Русі і було укріпленим поселенням, що відігравало важливу роль як оборонна та адміністративна одиниця. Археологічні дослідження цього місця вказують на наявність культурних шарів, що охоплюють різні історичні етапи.

Зараз цей старий парк відображає європейські тенденції ландшафтного дизайну, зокрема, елементи барокової та класичної паркової архітектури. У період розквіту тут були численні алеї, водойми, декоративні насадження та альтанки, що створювали атмосферу гармонії. Хоча час та історичні події суттєво змінили первісний вигляд парку.

Локація є чудовим місцем для відпочинку та прогуллянки з дітьми під буйними кронами старих каштанів, буків, лип...

Поруч з парком та навколо нього розкинулася система оборонних валів та ставів, що оточують місто і роблять його штучним островом, до якого можна дістатись тільки через високі мости зі сходу та заходу.

Інклюзивність і безбар'єрність. Городище доступне для відвідування усіма групами населення.

Вілла Озаркевичів – тепер Городоцька центральна бібліотека

Датування: 1893-1894

Адреса: м.Городок, вул. Леся Мартовича, 3

Статус: публічна культурно-освітня установа

Історичні відомості та туристична привабливість.

Будинок має історичну та культурну цінність, адже його звів городоцький адвокат та громадський діяч Лонгин Озаркевич. На даху будівлі зберігся оригінальний флюгер з викарбуваною датою – «1894». Він не лише вказує напрямок вітру, а й період, з якого все починалось...

Саме у цих стінах понад сто років тому відбувалися доленоносні для культурно-політичного життя нашого краю події та гостювали знані представники української інтелігенції, зокрема, Іван Франко, Василь Стефаник, Іван Труш, Оксана Бірецька, Олеся Бажанська, Станіслав Людкевич, Олена Кульчицька... Тут творив Лесь Мартович, якого неабияк надихав Городок. Тому варто зайти в будівлю, пройтись слідами видатних і надихнувшись на творчість...

Інклюзивність і безбар'єрність. Вільний доступ в приміщення бібліотеки в робочий час.

Будинок староства

Датування: 1894

Адреса: м. Городок, майдан Гайдамаків, 30

Історичні відомості та туристична привабливість.

Будинок в стилі класицизму слугував резиденцією старости – офіційної особи, відповідальної за управління містом і прилеглими територіями.

З 1 листопада 1918 року у цьому приміщенні діяли органи державної влади Західно-Української народної Республіки під керівництвом комісара Городоцького повіту Лонгіна Озаркевича. У 1940-х роках тут діяв Народний суд.

Будівля є важливим історичним місцем і чудовою пам'яткою архітектури.

Інклюзивність і безбар'єрність. Для маломобільних груп населення доступ обмежений.

Веселка

Колишній будинок повітового суду

Датування: 1903

Адреса: м. Городок, вул. Б.Хмельницького, 2

Історичні відомості та туристична привабливість.

Будинок збудований спеціально для суду і пошти, що була розміщена на першому поверсі. При будівництві все максимально продумали і професійно облаштували для надання відповідних послуг.

30 листопада 1932 року члени ОУН здійснили експропріаційний акт - напад на пошту, адже ОУН для реалізації своєї діяльності потребувала, окрім людських, також фінансових ресурсів.

В пам'ять про учасників нападу Юрка Березинського, Василя Біласа, Дмитра Данилишина та Володимира Старика поруч з історичною будівлею встановлено меморіал «Борцям за волю України». Про ці події у 2019 році вийшов короткометражний художній історико-документальний фільм «Незламні».

Інклюзивність і безбар'єрність. Для маломобільних груп населення доступ обмежений.

Місце страти учасників антифеодального повстання «Коліївщина»

Датування: 1970

Адреса: м.Городок, майдан Гайдамаків

Статус: пам'ятка історії

Історичні відомості.

Після придушення руху «Коліївщина» 73-х полонених гайдамаків польська влада доправила в Галичину для публічної страти у різних містах. Чотирьох гайдамаків з метою залякування населення стратили в Городку. Збереглися їхні імена. Це – Василій Швець, Арсен Падлечиценко, Степан Берлячук, Артем Скупенко.

На місці страти з часом збудували готель, на фасаді якого у 1970 році встановили таблицю, авторства М.Посікіри та М.Санича для увічнення пам'яті про гайдамацький рух. Також на спомин про цю подію площа Ринок у 1990-х роках перейменували на майдан Гайдамаків.

Інклюзивність і безбар'єрність. Місце доступне для відвідування усіма групами населення.

СЛАВЛІННЯ МАДАМ ВІДЕРУ СТРЕЛІ
СТРАЖЕНО УНОСНИКІ ВІД ПОДІЛЬСЬКОГО
ПОВСТАННЯ ІКОДІВЦІ НА
ЗАСІЛКІ ШВЕЦІЯ АВСЕХ ПРАДІЕЧИЦЬКО
СТЕПАН БЕРАЛЧУК АРТЕМ ІКУРЕНКО

Пам'ятник жертвам репресій

Датування: 1996

Адреса: м.Городок, вул. Львівська

Статус: пам'ятка історії

Історичні відомості.

Архітектурна споруда стала центром символічної Площі Пам'яті, на якій відкрито меморіал новітніх Героїв, авторства М.Дмитріва та архітектора В.Сколоздра.

Колону, розміщену в основі пам'ятника, увінчує поранений ангел. Він символізує нашу трагічну історію. На цьому місці відбуваються заходи з вшанування жертв політичних репресій, до роковин Голодомору.

Інклюзивність і безбар'єрність. Місце доступне для відвідування усіма групами населення.

Меморіал Українських Січових Стрільців

Датування: 1914-1918; 1990

Адреса: м. Городок

Статус: пам'ятка історії

Історичні відомості.

Після Першої світової та українсько-польської воєн на городоцькому кладовищі було утворено поле військових поховань. На ньому захоронені військовослужбовці австро-угорської, російської армій, а також стрільці УГА. Загалом у 13 спільніх могилах знайшли останній спочинок близько 40 українських військовиків.

Поховання УГА були впорядковані та впродовж 30-х років ХХ ст. доглядались українським Товариством охорони воєнних могил. У радянський час місце останнього спочинку наших героїв зруйнували. І лише в 1990 році з ініціативи освітніх та зусиллями міської влади і свідомої громадськості вдалося відбудувати Меморіал українських січових стрільців, за проектом С. Степаняка, М. Сікори та Ю. Волощака.

Варто відвідати меморіал задля пошанівку тих, хто боровся і воював.

Інклюзивність і безбар'єрність. Місце доступне для відвідування усіма групами населення.

БОРИГМ

УКРАЇНИ

Краснавчий замок-музей

Датування: 1987

Адреса: с. Градівка

Статус: приватний музей

Історичні відомості та туристична привабливість.

Заснований у 1987 році місцевим мешканцем Іваном Яценком, який збудував справжню замкову вежу на подвір'ї своєї хати, для своїх понад 3000 експонатів, зареєстрованих у спеціальній книзі. Свій перший експонат — австрійський шолом, градівчанин знайшов ще у дитинстві. Коли у хаті забракло місця для усіх старожитностей, чоловік взявся за будівництво саме музею.

Перше приміщення збудував у 1986 році. Тут тепер — експозиція військової тематики. На першому поверсі — зброя (від козацьких шабель до вогнепалів часів Другої світової війни), на другому рівні — предмети побуту й музичні інструменти.

В приватному музеї є багато різноманітних колекцій. Лише прасок понад 50, музичних інструментів близько 60, посуду, костюмів, старих вишиванок близько 100. А ще — старовинні книги, фототехніка, скрині, а найстаріші експонати - автентичні козацькі люльки, які знайшов на місці Градівського замку. Тут же ж селянський реманент - веретена, нецки, обладнання для прядіння.

Інклюзивність і безбар'єрність. Доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Музей працює за попередньою домовленість. Домовитись про візит можна, зателефонувавши +380975191533 або +380983195221

Пам'ятник «Героям Вовчухівської офензиви»

Датування: 2018-2020

Адреса: на в'їзді у с. Вовчухи

Історичні відомості та туристична привабливість.

Військовий меморіал встановлений у пам'ять про одну з найуспішніших наступальних операцій вояків Української Галицької армії, що тривала з 17 лютого до 18 березня 1919 року під час українсько-польської війни.

Меморіал створений у вигляді українського герба – тризуба, на тлі якого зображені два стрільці Галицької армії, які йдуть в атаку. Встановлений пам'ятник у рамках програми «Охорона і збереження культурної спадщини Львівської області на 2018-2020 роки». Автор - архітектор Михайло Хохонь.

Меморіал варто відвідати, щоб пам'ятати про найважливіший урок, який ми всі маємо винести з тих подій, – це те, що українці можуть покладатися тільки на власні сили, на сили власного війська та вірити в себе і свій народ, робити висновки з непростих уроків історії.

Інклюзивність і безбар'єрність. Доступний для відвідування усіма групами населення.

1918-1919

Церква св. Івана Богослова

Датування: 1838

Адреса: с.Добряни, вул.Верхня

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Храм апостола і євангелиста Івана Богослова є духовним центром для місцевої громади та гостей. Ця церква однонавова, терезіанського типу, що колись була вкрита гонтом. З 1946 по 1989 роки церква стояла зчиненою, але мешканці не дозволили перетворити її на склад. За час свого існування зазнала ряду перебудов і прибудов.

Саме тут був парохом ісповідник віри о. Богдан Сенета, котрий після ліквідації УГКЦ у 1946 р. відмовився переходити у російське православ'я, а за підпільну духівничу діяльність та допомогу українському війську був арештований та засуджений радянською владою до каторжних робіт. Відбував покарання спершу в Томській області, потім у Хабаровському краї.

Інклюзивність і безбар'єрність. Доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужіння. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час рекомендуємо телефонувати +380673394316

Храм Покрови Пресвятої Богородиці

Датування: 1720

Адреса: с.Лісновичі, вул.Морозівка,56

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Храм збудований на місці дерев'яної церкви, з якою пов'язана перша згадка про село.

Попри бурене ХХ століття та ряд реставрації, практично зберіг свій первісний вигляд.

Затишна святиня чекає кожного, хто перебуває в пошуку затишку, тепла і спокою.

Інклюзивність і безбар'єрність. Храм доступний для відвідування, для маломобільних груп населення, ймовірно потрібна допомога в подоланні сходинок.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +380966167942

Церква Введення в Храм Пресвятої Богородиці

Датування: 1693

Адреса: с. Заверешиця, вул. Лесі Українки

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

В науковій літературі існує багато дискусій з приводу дати побудови святині. В.Громик в книзі Дерев'яні церкви Львівської області остаточно спростовує ряд неточностей і доводить, що це храм з понад 400-річною історією. У радянський період церкву спіткала така ж доля як і багато інших українських святинь – її закрили. Відновили Богослужіння у червні 1989 року.

Інклюзивність і безбар'єрність. Храм доступний для відвідування, втім при вході є поріг, подолання якого може чинити певні незручності для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати (032) 25-599

Церква Святого Василія Великого

Датування: 1826

Адреса: с. Бартатів, вул.Шкільна

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

10 квітня 1825 року, на сам Великдень попередня церква згоріла вщерть. За рік часу відбудували нинішню святиню. Чудовий, камерний, мальовничий храм, який варто відвідати аби помилуватись прибудуваним заскленим ґанком на багатосхилому даху якого влаштували ліхтар з маківкою.

Інклюзивність і безбар'єрність. Простір біля храму доступний для всіх груп населення, щоб увійти в храм потрібно здолати сходи.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час рекомендуємо телефонувати +380975401954

Церква Св. Миколая

Датування: 1880

Адреса: с. Дубаневичі, вул Вишнева

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Деревину і майстрів для будови цієї церкви фінансувала графиня Марія Фредро (похована на подвір'ї церкви). Церква була зчинена з 1963 по 1989 рік. Ремонтована майстром Іваном Хамцем у 1992 році. Останній раз відновлена у 2012 році. На південь від церкви збереглася дерев'яна двоярусна дзвіниця.

Це місце духовного спокою та натхнення, де кожен відвідувач може знайти гармонію та умиротворення.

Інклюзивність і безбар'єрність. Храм доступний для відвідування для маломобільних груп населення з супроводом, при вході є невисокі сходинки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час радимо телефонувати +380934872925

Церква Введення в храм Пресвятої Богородиці

Датування: 1799

Адреса: с. Мшана, вул. Івана Франка, 4

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості.

У 1799 році власниця села графиня Анна Шептицька побудувала власним коштом цю церкву. В описі парафії 1811 року зазначено, що церква вкрита бляхою і мала три бані, а в описі на 100 років пізніше зазначено, що церква тут мурована, покрита гонтом, а бані — бляхою. Сьогодні громада живе дуже активним життям і дбає про свою святиню.

Інклюзивність і безбар'єрність. Відвідування важкодоступне для маломобільних груп населення через наявність сходів.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Свяตиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас, час радимо телефонувати +380975401954; +380967176609

Костел святого Миколая

Датування: 1851

Адреса: с. Повітно, вул. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості.

Велична святиня, збудована коштом архієпископа Л. Баранецького. Він же й здійснив обряд освячення храму 8 вересня 1853 року. У ХХ ст. костел розбудували. Сьогодні це храм, який захоплює своїми формами і станом збереження.

Інклюзивність і безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380674505218

Давидівська

територіальна громада

Сайт: davydivska-gromada.gov.ua

Контакти: (032) 227-75-47

Чисельність населення: 20 214 мешканців

Площа громади: 22 641,90 км²

Населені пункти: села Давидів, Черепин, Пасіки-Зубрицькі, Горішній, Кротошин, Гончари, Бережани, Соснівка, Волиця, Чишки, Виннички, Дмитровичі, Старе Село, Будьків, Шоломинь, Відники, Гринів, Коцурів, Миколаїв, Гаї, Городиславичі, Підсоснів, Звенигород.

Адміністративний центр громади — село Давидів, яке за твердженням археологів, своєю історією сягає в глибину віків, а за літописними переказами назву отримало від правнука Ярослава Мудрого князя Давида Ігоровича.

Давидівська ОТГ - це давнє городище і князівські, а згодом королівські села. Це те, що від Львова рукою подати, але й те, що відвідавши можна відчути пласти історії давніші за головне місто агломерації.

Славний Звенигород з його археологічно-історично-архітектурним комплексом, старовинні храми та Старосільський замок допоможуть зануритись в атмосферу середньовіччя та довідатись більше про давню історію України.

Дозвольте собі особливі пригоди недалечко від міста Лева!

Костел святого Станіслава

Датування: XVI ст.

Адреса: с.Давидів, вул.Миру, 29

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Дерев'яний храм в було замінено муреною святоною коштом чергового власника села із родини Давидівських, який загинув 1600 року, то ж костел постав десь у другій половині XVI століття, можливо, у 80-х - 90-х роках. На початку XVIII століття він мав три вівтарі, а вже 1741 року - п'ять. У 1760-х роках зусиллями професора львівського домініканського конвенту о. Антонія Пулковського здійснено відновлення святыні, а 1774 року архієпископ Вацлав Сераковський під час візитації парафії консекрував храм. Відтоді аж до 30-х років ХХ століття костел у Давидові зазнав мало змін. У 1932-1937 роках завдяки настоятелю о. Станіславу Садовському, який опікувався парафією від 1926 року, храм було добудовано фронтальною частиною та новою захристією.

Отець Садовський разом із частиною костельного майна виїхав до Польщі 5 червня 1946 року. Наприкінці 50-х років храм передали православним. А з кінця 80-х років на нього претендували також греко-католики, які і отримали 1991 року колишній римо-католицький храм. Відтоді вони послуговуються ним як церквою Різдва Пресвятої Богородиці.

Храм однозначно заслуговує на те, щоб його відвідали з огляду на його довговічність та насичену подіями історію.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святыні середньої складності, до храму веде невисока і широка сходинка.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Свята відкрита під час Богослужінь.

Церква Святого Юрія

Датування: 1781-1782

Адреса: с. Гринів, вул. Героїв УПА

Статус: пам'ятка архітектури національного значення.

Історичні відомості та туристична привабливість.

Церква збудована у 1782 році (можливо у 1781) на терасі схилу, над селом. Відомо, що у 1779 році парохом Гринова був батько Антонія Ангеловича, першого митрополита відновленої Галицької митрополії, єпископа Перемишльського і Холмського. Ініціатором заснування греко-католицьких парафій на Буковині. Також відомо, що покровителем храму до 1939 року був граф Альфред Потоцький з Ланциута.

У 1956 році церква була відремонтована, були відновлені розписи. Храм в селі діяв до початку 1960-х років, а на відправи приїздили священники з Бібрки. Наприкінці 1980-х років тодішня влада планувала пристосувати церкву під «кімнату дитячої вишивки та малюнку». У 1989 році церкву повернули релігійній громаді Української греко-католицької Церкви села Гринова.

Якщо ви рішите відвідати цю святиню, яка незважаючи на свій поважний вік зберегла чимало автентики, отримаєте можливість оглянути чотирьохарусний іконостас, різьблений, позолочений, поліхромний, виконаний в стилі пізнього бароко і рококо. Відзначається винятковим багатством та різноманітністю орнаментальної та фігурної різьби. Особливо багатими є царські ворота з барельєфними фігурами св.Юрія та змія. Додатковий бонус – на північ від церкви стоїть дерев'яна дзвіниця, а на заході - мурована, немалих розмірів каплиця. На прицерковній території, що була колись оточена кам'яним муром (збереглись його фрагменти) є ще ряд поховань.

Інклюзивність та безбар'єрність. Оскільки храм стоїть на узвишші, вище села і до нього веде крутий підйом головною вулицею – він є недоступним для маломобільних груп населення.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380673749070

Церква Стрітення Господнього

Датування: 1757

Адреса: с.Черепин

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Між монастирем Божого тіла отців домініканців та львівськими майстрами-теслярами братами Яцком та Антоном Дроздовичами був укладений контракт на будівництво нової церкви Стрітення Господнього. Вона мала бути «у вісімку від самого заснування до верху витягнута», з дерева дубового (дав Яків Гавендович) і соснового (привезли з лісів Івана та Константина Папар з Батятич). Посвячена 1764 року під назвою Очищення Богородиці. 1808 року церква була досить спустошена часом і природними умовами. У 1827 році під час візитації парафії та церкви подано, що в останній зіпсований купол, нема вікон і хреста над банею, тому в 1835 році церкву відремонтували.

У 1852 році до Черепина після висвячення був скерований о.Михайло Коновалець. Один з його внуків, Євген, став відомим в українській історії творцем ОУН. На початку 1910-х років ґонтова покрівля церкви була дуже пошкоджена, тому священник просив дозволу консисторії перекрити бляхою і помалювати.

У 1962 році церкву закрили, а наступного року її внесли до переліку пам'яток архітектури національного значення. Зачиненою церква була до весни 1989 року. В середині 1990-х греко-католицька громада запросила робітників з сусіднього Давидова, щоб покрити стіни бляхою. Існуючий зовнішній вигляд отримала після відновлення у 2007-2009 роках.

Ця дерев'яна святиня є чудовим зразком архітектури, відвідавши її ви зможете побачити високомистецький іконостас церкви Стрітення Господнього створений близько 1765 року. Він є важливою пам'яткою минулого Галичини, відображає мистецькі та культурні контакти з сусідніми регіонами, свідчить про міцний зв'язок із національною духовною традицією та демонструє відкритість і сприйняття нових ідей свого часу. Він унікальний ще й тим, що створений спеціально для цієї споруди, підлаштований під її пропорції, абсолютно згармонізований з усіма архітектурними членуваннями внутрішнього простору, тобто творить єдиний мистецький ансамбль з інтер'єром церкви і, що особливо цінно, і церква, і іконостас збереглися донині без змін.

Інклузивність та безбар'єрність. Церква зведена на пагорбі, а її територія церкви повторює обриси плато, на якому вона розташована, вхід на ділянку організовано з півдня і до нього ведуть 90 сходинок, тому доступ для маломобільних груп населення недоступний.

Допомога у відвідах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділю та свята. Якщо є потреба відвідати у зручний для вас час, телефонуйте +380982518392

Церква святого архистратига Михаїла

Датування: 1765

Адреса: с. Дмитровичі

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Перші згадки про місцеву церкву походять з податкових реєстрів 1515 та 1578 років. Реєстр церков, що стали греко-католицькими, укладений біля 1708 року львівським єпископом Йосипом Шумлянським, згадує і церкву Архистратига Михаїла в Дмитровичах. Серед церковних ґрунтів згадується один під назвою «За Замчиськом». Саме на цьому ґрунті, оточеному невеликим земляним валом, 1773 року дідич села граф Юрій Дунін-Борковський збудував нову церкву греко-католицького обряду під титулом св. Архистратига Михаїла, що дійшла до наших днів. Своєю архітектурою та частково вистроєм нагадує костел. На це вплинуло бажання замовника і фундатора Дунін-Борковського. За припискою в інвентарі у 1881 році церкву реставрували, на що було витрачено 600 злотих. Ймовірно тоді розібрали північну ризницю, а кожухування стін замінили на шалювання. Від початку 1960-х років церква була зачиненою. Були наміри створити в ній музей і в 1982 році було виготовлено проект, але задум не вдалось реалізувати. На початку 1990-х років церква знову перейшла у користування громади села. Тоді замість аварійного дерев'яного присінку при західній стіні вимурували з білої силікатної цегли новий, більший.

Однак під час реставраційних робіт, проведених в церкві на протязі 2014-2018 років, присінок знову змінили на дерев'яний.

Відвідавши цю святиню, ви зможете оглянути кілька зображень з первісного стінопису XVIII століття в бабинці та сюжетну сцену на хорах. В храмі збереглись високохудожні твори мистецтва та прикладні твори сакрального обряду. Церковний комплекс має високу історичну, мистецьку та архітектурну цінність, а храм відіграв значну роль у духовному та суспільному житті села. Нечисленні реконструкції, що їх зазнав храм протягом століть, гармонійно вписалися до загального вигляду пам'ятки. Поруч з церквою розташовується дерев'яна дзвіниця, яка також є пам'яткою архітектури національного значення.

Інклюзивність та безбар'єрність. Церква розташована на пагорбі в оточенні земляних валів, до входу ведуть сходи, тому важкодоступна для маломобільних груп населення.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділю та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380975499495

Замок в Старому Селі

Датування: XVI-XVIIст.

Адреса: с.Старе Село

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Сучасну твердиню, що збереглася в Старому Селі збудували князі Владислав Домінік Острозький і Заславський. Будівництво розпочалось 1642 року, та після облоги Богданом Хмельницьким Львова у 1648 році за наказом гетьмана, замок розібрали. 1649 року Заславський знову відновив будівництво грандіозної споруди, зведення якої завершилось через п'ять років.

Замок оточували могутні мури, а дружина Заславського, Катерина Собеська, що вдруге одружилася з Михайлом Радзивілом, добудувала з південної сторони в'їзну браму. Після смерті Катерини Радзивіл замок перейшов у володіння Любомирських, а вже до родини Сенявських споруда перейшла у дуже занедбаному стані. Власне під час їхнього володіння замок відбудували.

Новий господар посилив його обороноздатність: збільшив кількість великих гармат, моздирів, рушниць і самопалів. 1714 року всі володіння Сенявських перейшли до Чарторийських, а в 1809 році до Потоцьких.

За останніх власників замок підупав, поступово перетворився на руїну. На початку XIXст. в одній частині замку розташовувалась пивоварня, а невелика його частина використовувалась під житло. В радянський час пам'ятка використовувалась як складські приміщення колгоспу.

Якщо ви вирішите відвідати замок в Старому Селі, варто пригадати, що попри аварійний стан, це яскравий приклад європейської низинної оборонний архітектури епохи Відродження, грандіозний об'єм якого ставить його на одне з перших місць серед твердинь заходу України. Оборонно-палацова споруда вартоє уваги і порятунку

Інклузивність та безбар'єрність. Замок розташований на рівнинній ділянці, втім ділянка часто підтоплюється, що може ускладнити доступ для маломобільних груп населення

Допомога у відвідинах пам'ятки. Територія замку відкрита для огляду.

Звенигород

Датування: 1086 - перша літописна згадка

Адреса: с.Звенигород, пл. Звенигородська, 3

Статус: археологічна пам'ятка

Історичні відомості та туристична привабливість.

Літописний Звенигород – одна з перших князівських столиць українського Прикарпаття. Давнє місто, старше за Львів та Галич, залишило по собі релікти виняткової цінності, які і досі зберігаються під землею. Цікавою та багатогранною є також давня та ранньомодерна історія цих теренів.

Сукупність археологічних матеріалів, а також писемні джерела засвідчують, що територія села Звенигород та прилеглі околиці були інтенсивно і безперервно заселені у доісторичну добу. XVII ст. залишило по собі земляні бастіони, які сьогодні є візуальною візитівкою давнього міста. Однак саме княжий період залишив по собі найбільшу кількість артефактів, а події які тоді відбувались на цій території мали виняткове значення не лише для Звенигорода, а й для усіх західноукраїнських земель.

Уперше назву міста – Звенигород –

задокументовано в літописах під 1086 р. Його заснування пов'язують із правнуком київського князя Ярослава Мудрого – Володарем.

Будівництво міста в

долині річки Білка розпочалось у другій половині 11 ст. За часів свого засновника Володара місто поступово розросталося й економічно міцніло: тут побудували дерев'яні стіни укріплень замку, першу церкву; через болота спорудили греблю, по якій проклали мостову, що сполучала місто з торговими магістралями.

Розквіт Звенигорода пов'язаний з перебуванням на престолі Володимирка Володаревича (1124–1141 рр.). Успадкувавши Звенигород, він перетворив місто на багату столицю, площа якої в межах укріплених ділянок становила 139,5 га.

За правління

Володимирка в місті відбулися безпрецедентні за масштабом будівельні роботи. Зокрема, спорудили новий княжий двір – у вигляді білокам'яного ансамблю, що відповідало тодішнім європейським трендам. Комплекс складався з палацу, з'єднаного дерев'яною двоповерховою галереєю-переходом із церквою, та усипальні.

Історія княжого Звенигорода завершується взимку 1241 року: після знищення Києва туди рушило військо монголо-татар на чолі з ханом Батиєм. За легендою, ворога провела в місто стара жінка, що жила на болотах і знала таємні ходи. Монголи вщент спалили всю забудову. Відтоді Звенигород не відновлював свого статусу могутнього міста. Тоді ж на політичну арену виходить нове місто – Львів, яке закладають за 25 км від Звенигорода. Новий етап у розвитку Звенигорода розпочався у 14 ст., коли виникла пізньосередньовічна житлово-господарська та виробнича забудова. У кінці 16 ст. він став власністю родини Сенявських. З ім'ям коронного гетьмана Речі Посполитої Адама Сенявського пов'язана поява на початку 18 ст. на території колишнього дитинця князівської столиці Звенигородського замку, який так і не було добудовано. Від його укріплень нині залишилися чотири п'ятикутні кутові земляні бастіони та рештки системи земляних фортифікацій. Так Звенигород став об'єктом зацікавлення краєзнавців та істориків ще більш ніж століття тому. Археологічні дослідження літописного міста у 30-х роках минулого століття розпочав Ярослав Пастернак, а систематичне і планомірне вивчення стартувало в післявоєнний період і тривало до 1990-х років.

Зараз тут діє історико-культурний заповідник Древній Звенигород

Інклюзивність та безбар'єрність. Городище - це узвишша, на яке доступ маломобільним групам населення ускладнений через глибокі рови та стрімкий підйом.

До музею та пам'ятного комплексу веде більше десятка сходинок, тож підйом на них є надто складним.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Домовитись про візит в історико-культурний комплекс можна звателенувавши +380 93 258 0817. Більше про діяльність «Древнього Звенигорода» тут <https://zvenyhorod.org/>

THE PEOPLE

Жовківська

територіальна громада

Сайт: zhovkva-rada.gov.ua

Контакти: +380979709301

Чисельність населення: 34 560 мешканців

Площа громади: 453, 6 км²

Населені пункти: місто Жовква, яке є адміністративним центром громади, та села Бесіди, Блищиводи, Борові, Великі Передримихи, Відродження, Воля-Висоцька, В'язова, Галасі, Глинськ, Гори, Деревня, Дернівка, Діброва, Забрід, Завади, Залози, Замочок, Зіболки, Казумин, Козулька, Копанка, Крехів, Кропи, Крута Долина, Кулява, Липники, Любеля, Майдан, Малі Передримихи, Мацошин, Моротин, Нагірці, Нова Скварява, Оплітна, Папірна, Поляни, Руда, Руда-Крехівська, Сарнівка, Сопошин, Сороки, Соснина, Стара Скварява, Тернів, Туринка, Фійна, Чистопілля, Школярі.

Адміністративний центр громади - місто Жовква, що постало як «ідеальне місто» наприкінці XVI ст., на території давнішого поселення. Це перлинка європейського ренесансу і водночас укріплене місто-резиденція, збудована одним з наймогутніших шляхтичів того часу, канцлером та гетьманом військ коронних Речі Посполитої Станіславом Жолкевським.

Жовківська ОТГ - це край, пам'ятки якого дозволяють нам зануритись у часи ренесансу і поговорити про традиції містобудування, про різноманітних монархів, про Хмельницьких і козаччину, про торгівлю, мирне співжиття різних народностей... Це місцевість, де ви будете зачаровані оборонним монастирем та старенькими дерев'яними церковцями, одна з яких під охороною ЮНЕСКО. Саме тут ви матимете можливість побачити кращі мистецькі зразки жовківської іконописної школи та витвори бойчукістів. Якщо душа прагне спокою, очі цікавого чи гармонійно поєднаних кольорів, а серце підкорення вершин та захоплення чимось величним, то кращого закутка агломерації для заспокоєння цих запитів вам не знайти.

Ратуша

Датування: 1932

Адреса: м.Жовква, пл.Вічева, 1

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Існуюча головна будівля магістрату у Жовкові вже третя. 1926 року був оголошений конкурс на її створення. У ньому переміг проект львівського архітектора Броніслава Віктора. Лишеень 1932 року завершилося зведення нової ратуші, яка постала на місці середньовічних казематів колишньої надвірної варти короля Яна III Собеського, при західному оборонному мурі міста, між замком і Глиннянською брамою. Архітектор використав стіну та пивниці казематів, вписав споруду в ансамбль Ринкової площа і надав їй необарокових рис.

До 1939р. з балкону ратуші щодня опівдні трубач виконував міську мелодію. За часів радянської окупації споруда використовувалась виконкомом районної ради та іншими міськими службами.

Нині в будівлі Ратуші знаходиться Жовківська міська рада, а також музей «Жовківська вежа», експозиція якого розповідає історію міста, про побут його мешканців та Першу та Другу світову війни.

Якщо ви завітаєте в Жовкову, то Ратуша однозначно заслуговує уваги і замилування, адже вона домінует в міському силуеті і водночас дуже вдало ця модерністична будівля доповнює ренесансне середовище ринкової площа міста.

Інклюзивність та безбар'єрність. Вежа ратуші важкодоступна для маломобільних груп населення - багато вузьких кручених сходів.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Музей в Ратуші працює без вихідних з 10-00 до 18-00, а з листопада по березень з 9-00 до 17-00. Якщо потрібно узгодити відвідування телефонуйте - +380675836780 або надсилайте запит – info@zhovkva-tour.info

Музей-заповідник «Жовківський замок»

Датування: XVII ст.

Адреса: м. Жовква, пл. Вічева, 2

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість. Жовківський замок — найбільша споруда міста. Збудований архітектором Павлом Щасливим на замовлення гетьмана Станіслава Жолкевського у 1594-1605 роках. На початку свого існування замок знов родину гетьмана Богдана Хмельницького, а в другій половині XVII століття був резиденцією короля Яна III Собеського, пам'ятає послів і коронованих осіб з усієї Європи.

Найбільшого розквіту замок досяг за панування Яна III Собеського, який 1674 року перетворив замок, за сприяння архітекторів Петра Бебера та Августина Лоцці, на багату королівську резиденцію. Тут була палацова бібліотека, зібрання зброї та творів мистецтва. Біля замку Яном Собеським були закладені чудові паркові ансамблі. Після смерті короля замок неодноразово міняв власників.

З 1740 року, коли замок став власністю родини Радзивіллів, його перебудували і він втратив оборонний характер. Занепад будівлі розпочався за австрійських часів, коли 1787 року його продали на аукціоні.

Останній власник Артур Глодовський довів будівлю до руїнації. Під час Першої світової війни російські війська, відступаючи, в 1915 році спалили залишки замку. Упродовж 1923-1931 років коштом польського уряду замок було частково відбудовано та накрито новими дахами. Після Другої світової війни приміщення пристосували для проживання людей. У такому стані він дійшов до наших днів. В даний час будівля замку частково музеєфікована. Замок вартий уваги і відвідування через свою довголітність та насичену подіями історію

Інклюзивність та безбар'єрність. Оглянути замок ззовні та побувати у внутрішньому дворику можна вільно, при вході є сходинка, яка може ускладнити доступ для маломобільних груп населення. В інтер'єрах є багато складних сходинок і просторів, по яких для маломобільних груп населення важкодоступні.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Музей працює в суботу та неділю з 11-00 до 17-00, відвідування музею-заповідника «Жовківський замок» можна узгодити зателефонувавши - +380971613799.

Церква Різдва Богородиці

Датування: 1705

Адреса: м.Жовква, вул. І.Франка

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Дерев'яний храм на передмісті Жовкви звели 1705 р. стараннями пароха о. Йосифа Кишинецького та його дружини. Її автор – тесля Кунаш, будував храм за традицією школи народної архітектури. Різьблений напис про будівництво храму збережений на хорах.

Церква гармонійних пропорцій, з високим верхом над навою, є перлиною дерев'яної сакральної архітектури. Окрасою інтер'єру є високий іконостас, структура та ікони якого виконані у традиції жовківської школи. Найдавніші ікони цього іконостасу пов'язують із жовківським майстром Тимотеєм (Томою) Стисловичем, ікони якого позначені сильним впливом його старшого колеги, відомого іконописця Івана Рутковича. Ансамбль належить до показових прикладів високого барокового іконостасу в Галичині.

Цю святиню варто відвідати, щоб побачити бароковий іконостас, який вражає величністю та гармонією поєднання золочених декоративно різьблених обрамлень та структури з іконами, помилуватись гармонійною архітектурою храму.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення незначної складності – при вході невисока сходинка.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +38 (0252) 22 549

Церква Святої Трійці

Датування: 1720

Адреса: м.Жовква, вул.Львівська

Статус: пам'ятка архітектури національного значення, під охороною ЮНЕСКО

Історичні відомості та туристична привабливість.

Храм звели на кошти парафіян та королеви Костянтина Собеського на місці згорілої церкви, відомої ще з 1601 року. Церква дерев'яна, тризрубна, з муреною добудовою - ризницею. Зруби перекриті трьома шоломовидними банями на восьмериках, завершенні сигнатурами і хрестами. Пропорції будівлі ґрунтуються на ренесансних зразках, є дуже гармонійними. Доглянута територія навколо церкви у теплу пору потопає в квітах – точна підказка на те, що храм діючий.

Троїцька церква – один з тих випадків, коли обмежитися лише зовнішнім оглядом споруди буде ледь не злочином проти себе. Адже головне багатство храму – всередині. Розкішний і неймовірно барвистий бароковий п'ятиярусний іконостас, різьблений з липи майстром Ігнатієм Стобенським. Древ'яне мереживо іконостасу, переплетіння зубчатих листочків аканту та орнаментів вражає. В додаток до цього - чудова іконографія Івана Рутковича та Василя Петрахнович. На особливу увагу заслуговують різьблені позолочені царські врата з мотивом Древа Єсесевого. Така іконографія українських царських врат поширилася у XVIIIст., зокрема, її розвивали жовківські майстри-різьбярі.

Останні п'ять років храму був зачиненим на реставрацію. Іконостас відновлювали у Національному науково-дослідному реставраційному центрі.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення ускладнений – невисока сходинка при вході.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380971613799

Костел св. Лаврентія

Датування: 1606- 1623

Адреса: м.Жовква, пл.Вічева, 18

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Вважають, що спроектував костел львівський архітектор італійського походження Павло Щасливий на замовлення Станіслава Жолкевського. Він вів будову до часу своєї смерті, після чого будівництво завершував Амброзій Прихильний. Не виключено, що до 1618 року у будівництві брав участь і Павло Римлянин.

Костел постав на Ринку на пагорбі, насипаному татарськими полоненими. Регіна Жолкевська та її донька Софія Данилович щедро фундували внутрішній вистрій костелу. На 1640 р. костел мав сім вівтарів і багату бібліотеку. Великим меценатом був король Ян III Собеський, який прикрасив інтер'єр скульптурою та батальними картинами пензлів майстрів Мартіно Альтомонте, Шимона Богуша та Андрія Стежа, що зображені на картинах битви під Клушином (1610), під Хотином (1675), під Віднем 1683 та під Парканами і Остригомом (1683). За часів панування короля Яна III Собеського костел був центром державних і політичних церемоній Речі Посполитої. З костелом пов'язані важливі сторінки біографії короля – тут йому вручили орден св. Духа,

наданий французьким королем Людовіком XIV, а дружині Марисенці – Золоту Троянду, надану папою Інокентієм XI.

Костел став усипальницею цілої родини Жолкевських, Даниловичів, Собеських та багатьох інших. Надгробні пам'ятники родини Жолкевських: канцлера і великого коронного гетьмана Станіслава та його дружини Регіни з Гербуртів, а також їх сина Яна і доньки Софії Данилович створені у 1623-1636 роках одним з кращих львівських скульпторів першої половини XVII ст. Войцехом Зичливим.

Від 1946 по 1989 рік костел стояв зачинений і періодично використовувався як склад. А далі його відновили і він знову став діючим.

Якщо ви вирішите відвідати цю святиню, отримаєте бонус – зможете оглянути вежу-дзвіницю.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм розташований на пагорбі і до входу ведуть сходи, тому важкодоступний для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Свяตиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380674966896.

Монастир Різдва Христового отців Василіан

Датування: 1612 - 1682

Адреса: м. Жовква, вул. Василіанська, 4

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Засновник Жовкви, коронний гетьман Станіслав Жолкевський вирішив замість дерев'яного православного храму спорудити муріваний. Будівництво затягнулося на 70 років і остаточно його завершили аж 1682-го — вже коли його правнук Ян III Собеський був королем Речі Посполитої, а заразом і власником міста-резиденції.

Церква, як і вся тодішня Жовква, була зведена в ренесансному стилі. Року 1680 львівський єпископ Йосиф Шумлянський до культової споруди вирішив добудувати ще й монастир, який 1753 року отримав статус архимандрії.

Від початку XVIII століття церква з монастирем стали осідком для представників греко-католицького ордену Отців Василіян. Під їхнім керівництвом протягом наступних двох століть храм декілька разів перебудовували. У 1721—1730 роках поряд із ним з'явилається ще й барокова дзвіниця. З часом було ще кілька реконструкцій і перебудов. Найзнаковішою була на початку ХХ ст., якою керував майбутній ректор Львівської політехніки Едгар Ковач.

У 1910 році капличка при церкві поповнилася модерними стінописами Юліана Буцманюка, учня відомого українського митця Модеста Сосенка. Найпомітніший розпис - Богородиця з дітьми, на якому маленький Ісус і діти біля ніг Богородиці зодягнені в український стрій. У 1930-х Ю.Буцманюк розпочав роботу над стінописом в церкві. Тоді він ще активніше звертався до національної теми — склепіння храму прикрасив фресками із сюжетами козаччини та українських визвольних змагань. Головним їхнім мотивом стала тема примирення та злуки українців різних регіонів і конфесій. Ці розписи просто неймовірні і їх має бачити кожен українець.

Інклузивність та безбар'єрність. До входу в храм ведуть сходи, які ускладнюють доступ до святині для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380677743411.

Домініканський монастир та храм св. Йосафата

Датування: XVII ст.; XVIII ст.

Адреса: м. Жовква, вул. Львівська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Після смерті сина Марка, у 1652 році, будівництво нового храму і монастиря започаткувала Теофілія Собеська - дружина тогочасного володаря міста. Спершу будівля була дерев'яною, а будівництво мурованого монастиря розпочалося через 100 років. Після руйнації внаслідок пожеж та воєн, храм було відновлення за сприяння Якуба Людвіка Собеського. Проте, з приходом на ці землі австрійської влади, маєтності і землі монастиря були частково конфісковані.

Початок ХХ століття стає епохою другого розквіту Жовкви – її пам'ятки архітектури, в тому числі і монастирський комплекс домініканців, в якому була проведена реконструкція інтер'єрів та розписів. За часів радянської окупації монастир віддано радянським військовим, де були облаштовані полкові казарми та складські приміщення. З настанням Незалежності будівлю святині віддали громаді. З цього ж часу тут розпочали відновлення та реставрацію.

Святиня піднімається високо над містом, змагаючись з банями парафіяльного костелу та василіанської церкви. Оточена високими стінами, будівля монастиря виглядає справжнісінькою фортецею і це одна з перлинок цього містечка, що чекає вашого візиту.

Інклюзивність та безбар'єрність. До входу в храм ведуть сходи, які ускладнюють доступ до святині для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, рекомендуємо телефонувати 0325261336

Жовківська синагога

Датування: 1692

Адреса: м. Жовква, вул. Запорізька

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Одна з найрепрезентативніших єврейських свяtyнь не лише в Україні, але й в Європі. У 1600 році власник міста белзький воєвода Станіслав Жолкевський дав дозвіл звести дерев'яний будинок молитви для єврейської громади міста. Повстання мурованої синагоги пов'язане з іменем короля Яна III Собеського, який підтвердив привілеї на зведення синагоги 1687 року.

Науковці сходяться на думці, що автором жовківської синагоги був Петро Бебер, архітектор німецького походження. Зведена в ренесансному стилі, впродовж існування зазнавала істотних змін, які торкалися не лише оздоби, але й конструктивної системи.

В часи Другої Світової війни у 1941 році нацисти намагались знищити синагогу. Після спроби її підірвати повністю була зруйнована південна жіноча галерея, західна частина будівлі втратила дах, частину склепінь і колон.

У 1955-63 pp. частково відновлену синагогу внесли до національного реєстру пам'яток архітектури. Не зважаючи на отриманий статус будівлю використовували як склад.

Із 2013 року будівля перебуває в аварійному стані. Попри поганий стан, синагога заслуговує на відвідування, не тільки через частково збережені маньєристичні портали, аттик чи інші архітектурні особливості, але й через те, що це історія зниклого світу юдейської громади Жовкви.

Інклюзивність та безбар'єрність. Оскільки будівля синагоги у не найкращому стані, відвідування є важкодоступним для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Зовні будівлю можна оглянути вільно, всередину доступ обмежений.

Крехівський монастир св.Миколая

Датування: XVIIст.; XVIIIст.

Адреса: с. Крехів, площа Василіанська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

За переказом, цей монастир було засновано в 1610-х роках ченцями Києво-Печерської Лаври Йоілем та Сильвестром. Вони поселилися в печері на східному схилі гори Побойни, а на вершині гори з часом побудували дві невеликі дерев'яні каплиці. Через декілька років гетьман Станіслав Жолкевський подарував ченцям землю біля підніжжя гори Побойна. Монастир переїхав на нове місце. Спершу тут була споруджена маленька дерев'яна Преображенська церква, потім Миколаївська, а після в 1638 р. — Троїцька та Покровська церкви.

На межі XVII-XVIII ст. сформувався цілий архітектурний ансамбль, який включав в себе чотири церкви, дві дзвіниці, келії, господарські споруди, які були оточені високою кам'яною стіною з воротами і кутовими баштами. Нині він належить до кращих пам'яток оборонної архітектури Україні.

Крехівський монастир був широко відомий не лише як релігійний, але і як важливий культурний центр.

У другій половині XVIII ст. тут діяла школа риторики. Дуже славилася монастирська бібліотека, з-понад 15 тисячами книг. Тут працювали письменники та вчені Іван Франко, Василь Щурат, Іван Огієнко, з історією монастиря пов'язані імена багатьох політичних, громадських діячів, зокрема Богдана Хмельницького, Петра Дорошенка, Петра Могили. Після ліквідації ордена василіан в Крехівському монастирі зібралися ченці з інших закритих монастирів. На початку 1949 р. іх всіх перевели в Унівську лавру. Монастирські приміщення спершу передали фабрично-заводській школі, пізніше тут розміщувалися піонерський табір і школа-інтернат. Архітектурні пам'ятки монастиря руйнувалися, церкву Святого Миколая було перетворено в складське приміщення. У серпні 1990 р. монастир нарешті було повернено отцям-vasilianam.

Інклюзивність та безбар'єрність. Територія монастиря доступна для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Для узгодження організаційних питань рекомендуємо телефонувати +380982830693, +38097698554

Сайт: krekhivmonastery.org

Церква Святої Параскеви

Датування: XVIIст.

Адреса: с. Крехів, вул. Сінява

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість.

Сільський парафіяльний храм збудований за зразком Спасо-Преображенської церкви Крехівського монастиря. Споруда тризрубна і триверха.

У церкві є неймовірний шестиярусний іконостас - неоднорідний за часом, з іконами XVI – XVII ст., а барокові царські врата із живописними медальонами роботи Василя Петрановича – із Крехівського монастиря, де були куплені 1776 року.

На захід від церкви стоїть квадратна в плані триярусна дзвіниця з високим шатровим дахом. Церква із дзвіницею є цікавим зразком галицької школи народної архітектури, яка заслуговує на увагу та відвідування.

Інклюзивність та безбар'єрність. Відвідування церкви доступне для всіх груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380664453773.

Церква святого Архангела Михаїла

Датування: 1598

Адреса: с.Воля Висоцька, вул. Петрова

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Сучасна дерев'яна церква збудована з модрини, одноверха тридільного типу, невелика. На надпоріжнику вхідних дверей вирізьблена дата «Р. Б. 1598» — дата побудови храму. До церкви ведуть двоє дверей: одні із західного боку до бабинця, інші – з південного до нави. Таке розташування дверей передбачало, що чоловіки та жінки заходять до храму окремо.

У храмі неймовірний іконостас чіткої

ренесансної конструкції з вираженим поділом ярусів по горизонталі, що є типовою ознакою українських іконостасів XVII ст. Дуже красиві ікони.

Відвідавши цю святиню, зведену в стилі галицької школи народної архітектури, ви зможете побачити видатний зразок галицького сницарства та ікономаллярства.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір важкодоступний для маломобільних груп населення. Щоб увійти на церковне подвір'я потрібно подолати сходи. До входу у святиню веде невисока полога сходинка.

Допомога у відвіданні пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380978908209.

Музей «Староскварявський іконостас»

Датування: 1508

Адреса: с.Стара Скварява, вул. Т. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

Церква святого архистратига Михаїла є однією з найдавніших пам'яток дерев'яної народної архітектури в Україні, що мають конкретну дату.

У 2008 році львівський дослідник українських дерев'яних церков, архітектор Інституту «Укрзахідпроектреставрація» Василь Слободян, обстежуючи церкву, на брусі північної стіни нави знайшов дату побудови 1508 рік, написану чорною фарбою уставом XVI століття. Ця церква стояла у сусідньому селі Глинську на місці давнього городища Щекотина. 1715 року її перенесли у Стару Скваряву і поставили на місці згорілої старої дерев'яної церкви Втечі до Єгипту Пресвятої Богородиці, відомої з 1578 року.

До перенесеної у Стару Скваряву церкви перенесли і її іконостас – виняткову пам'ятку українського сакрального мистецтва XVI-XVIIIст.

До найдавніших в іконостасі належать ікони молільного ряду середини XVI століття, на яких зображені по дві постаті святих та по два євангельські сюжети. Центральною іконою ряду є «Спас у силах небесних», під яким намальовано «Тайну вечерю». Намісний ряд виконав відомий майстр жовківської школи Іван Руткович у 1677-1687 роках. Найстарішим датованим твором Івана Рутковича Михайло Драган вважав дияконські двері із зображенням архангела Михаїла. Внизу навколо ніг архангела є донаторський напис і стоїть дата 1677.

У 1995 - 2015 роках тривала реставрація іконостасу. Після її завершення іконостас повернули до храму і відкрили тут музей, що є Музей філією Львівського музею історії релігії.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ в музейний простір для маломобільних груп населення незначної складності – біля входу невисока сходинка.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Музей працює з вівторка по неділю, з 10-00 до 17-00. Для узгодження відвідин радимо телефонувати: +380976531857.

Музей Маркіяна Шашкевича

Датування: 2011

Адреса: с.Деревня, вул. Т. Шевченка

Статус: громадський музей

Історичні відомості та туристична привабливість.

Село Деревня тривалий час було родинною парафією отців Крушинських, з роду яких дружина Маркіяна Шашкевича. Саме в селі Деревні отець Подолинський, пізніше декан цієї ж церкви, давав шлюб Юлії Крушинській та Маркіянові Шашкевичу у 1839 році. Молоде подружжя довший час мешкало в селі.

Музей відкрито до 200-ліття від дня народження о. Маркіяна Шашкевича. Автором експозиції є відомий художник Орест Скоп.

У музеї зібрано та збережено предмети побуту Шашкевичів, книги, рукописи, листи, фотоматеріали, ікони, живописні полотна.

Інклюзивність та безбар'єрність. До входу в музей ведуть сходинки, що ускладнюють доступ для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Для узгодження відвідин радимо телефонувати +380962100753

Жовтанецька

територіальна громада

Сайт: zhovtanetska-gromada.gov.ua

Контакти: (03254) 33133

Чисельність населення: 11 380 мешканців

Площа громади: 159,675 км²

Населені пункти: села Жовтанці, Грабовець, Вихопні, Колоденці, Ставники, Велике Колодно, Честині, Печихвости, Новий Став, Вирів, Горпин, Якимів, Ременів, Вислобоки.

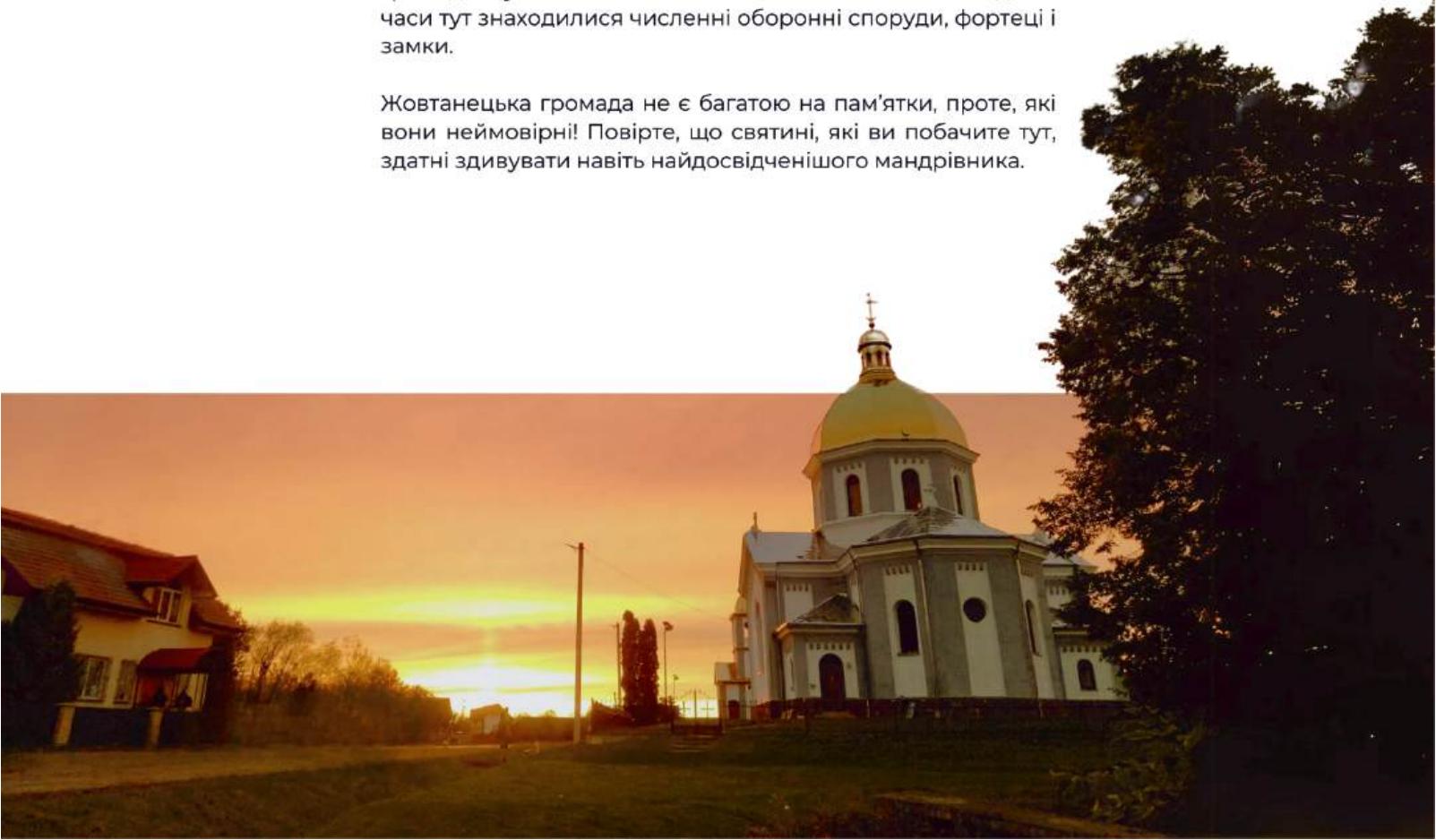
Адміністративний центр громади — село Жовтанці, відоме в давніх хроніках і різноманітних документах від 1358 року, а також згадане у книзі Ярослава Гашека

«Пригоди бравого солдата Швейка»

Жовтанеччина - має давню історію поселення та життєдіяльності тут людей. За результатами проведених археологічних обстежень, досліджень істориків і краєзнавців, села на території сучасної Жовтанецької громади були засновані не пізніше XIII століття. У давні часи тут знаходилися численні оборонні споруди, фортеці і замки.

Жовтанецька громада не є багатою на пам'ятки, проте, які вони неймовірні! Повірте, що святині, які ви побачите тут, здатні здивувати навіть найдосвідченішого мандрівника.

Церква Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці та дзвіниця

Датування: 1762

Адреса: с. Вислобоки, вул. Львівська

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Цю святиню часто називають - церква з біографією на стінах, адже в інтер'єрі у розписах, окрім релігійних сюжетів намальована і історія її створення. Відтак, з них ми довідуємося, що тодішній власник села Казимир Правдич замовив будівництво церкви Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці як подарунок своїй дружині Петронелі.

Історію будівництва церкви зафіксували польською мовою у стилі віршованого панегірика на мармуровій таблиці над дверима. Оздоби церкви поєднують східну і західну традиції, кирилицю і латину. Типові релігійні сюжети доповнюють світські сцени: на 300-річних зображеннях можна побачити пейзажні мотиви, елементи натюрморта, тогочасний одяг..

З 1961 по 1989 роки церква стояла зачиненою. Але збереглася дуже добре, як і дзвіница, що походить з того ж часу, що й церква і знаходиться в кількох кrokах від її входу.

Розписи цієї церкви і її історія просто неймовірні, тому вам обов'язково потрібно її побачити.

Інклюзивність та безбар'єрність. Зовні храм доступний для відвідування усіма групами населення. Всередину вхід для маломобільних груп населення важкодоступний - незручні високі сходи і доволі вузький вхід до церкви.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380673369622

Каплиця-ротонда

Датування: 1600

Адреса: с. Новий став, вул. Грабовського

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Багатовікова мурівана споруда – рідкісна для цих місць ротонда, циліндрична у плані, під шпілястим конусним дахом. Нині церква вкрита бляхою, при вході зі східної сторони до неї приєднано не зовсім гармонійну прибудову – дерев'яний бабинець. Будівля тинькована, має кілька невеликих півкруглих вікон на значній висоті і майже позбавлена зовнішнього декору. Діаметр в основі каплиці практично рівний її висоті.

Зараз це церква Церква Богоявлення Господнього і вона справді унікальна за своїми формами, тож дуже рекомендуємо завітати у це село, щоб її побачити і помолитись в цій старовинній святині.

Інклюзивність та безбар'єрність.

Огляд святині вільний з усіх сторін – навколо широка рівна галевина. До храму ведуть 2 широкі невисокі сходинки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380686773116.

Церква Св. Пророка Іллі

Датування: 1895

Адреса: с.Колоденці, вул. Зелена

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Сучасна мурована, хрещата в плані з укороченими боковими раменами споруда, завершена над навою, бабинцем і вівтарем шоломовими банями на світлових восьмибічниках, збудована. на місці розібраної старої церкви.. З 1946 по 1989 р. стояла зачиненою.

На жаль, до нас не дійшли імена будівничих цієї прекрасної святині. Та й, загалом, мало фактів з її історії ми знаємо. Але вона просто неймовірна і заслуговує на те, щоб її побачили.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм важкодоступний для маломобільних груп населення - він на великий горі і до нього ведуть круті сходи.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380963492952.

Церква Собору Святого Івана Хрестителя

Датування: 1852

Адреса: с. Якимів, вул. Центральна

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Церква тризрубна, компактна. Традиційно має піддашшя, присінок при західній стіні бабинця і ризницю, прибудовану з півночі до вівтаря. Крім головного входу, існує додатковий у південній стіні нави. Ліворуч і праворуч від центральних дверей розташовані по два дерев'яні хрести. На одному з них, що ліворуч, можна побачити дату «150». Мабуть, це дата 150-ти ліття від побудови церкви, яку могли святкувати 2002 року. Стіни підопасання фарбованій зруб, над ним — покриті фарбованим гонтом. Наву завершує світловий восьмерик, накритий шоломовою банею з ліхтарем і маківкою. Храм має цікаві розписи - наприклад, над хорами є гарний розпис із всевидячим оком.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380976701648.

Церква Преображення Господнього і дзвіниця

Датування: 1937-1939; дзвіниця 1765

Адреса: с. Вирів, вул. О. Содомори

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Існуюча дерев'яна церква збудована майстром Василем Літовінським, за о. Олександра Содомори, коштом добровільних пожертв парафіян на місці попередньої дерев'яної з 1765 року. Від цієї першої святині до наших днів зберігся іконостас з іконами XIX ст. та на подвір'ї храму збереглася старенька ошатна дзвіниця, яку в комплексі з храмом реставрували у 2010-х роках. При стінах бабинця існує широка галерея-опасання - елемент, який додає особливого шарму святині.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі і свята. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму в інший день - радимо писати адміністраторам фейсбук-сторінки — Церква Преображення Господнього ПЦУ с.Вирів.

Костел Воздвиження Чесного Хреста

Датування: 1932

Адреса: с. Велике Колодно, вул. Б. Хмельницького

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Завдяки зусиллям молодого та енергійного священника о. Михаїла Конколінського, який прослужив у селі від 1915 року весь міжвоєнний період, було прийнято рішення щодо спорудження костелу. Львівський архітектор Альфред Броневський виконав проект святині в необароковому стилі. Збудований коштом Северини Сапєги та парафіян.

У 1944 році костел зачинила радянська влада, перетворивши його потім на сковище зерна та овочів. Завдяки місцевим греко-католикам 1992 року колишній римсько-католицький храм було частково упорядковано. 21 серпня 2009 року рішенням сесії сільської ради с. Велике Колодно колишній костел передали у власність зареєстрованій цього ж року невеликій громаді УГКЦ села.

Їх скромним коштом та завдяки фінансовій допомозі колишнім мешканцям Великого Колодна з Польщі здійснюється поступова реставрація храму.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Храм відкритий у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380671574207

Куликівська

територіальна громада

Сайт: kulykiv-gromada.gov.ua

Контакти: +380672551065

Чисельність населення: 12 024 мешканці

Площа громади: 114, 2 км²

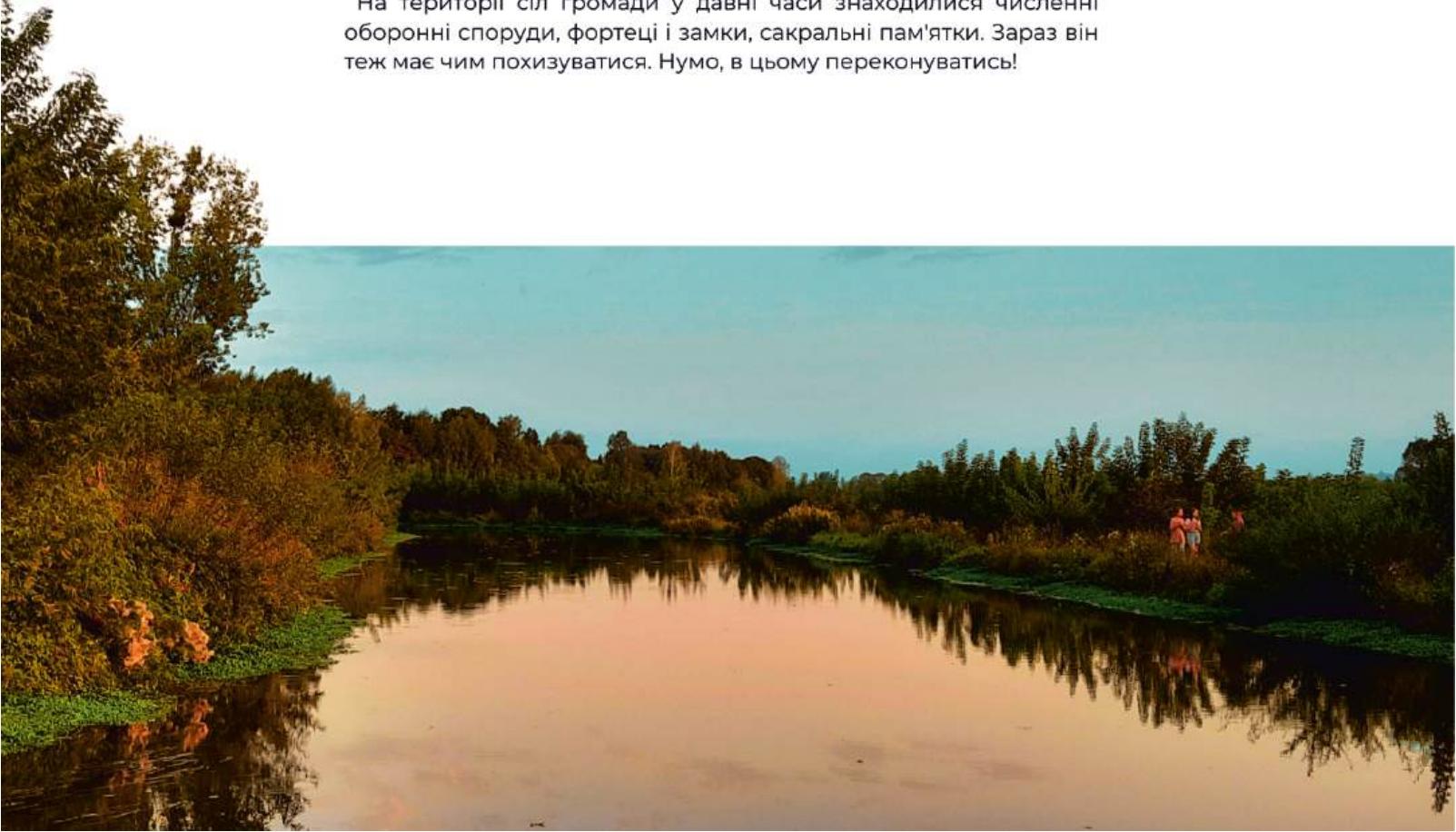
Населені пункти: селище Куликів та села Артасів, Великий Дорошів, Віднів, Гребінці, Звертів, Костеїв, Кошелів, Малий Дорошів, Мервичі, Могиляни, Надичі, Нове Село, Перемивки, Смереків, Сtronя tin, Сулимів

Адміністративний центр громади — селище Куликів, що на своєму гербі і прапорі має птаха кулика, з яким пов'язана легенда про заснування містечка у XIV ст. І з тих часів і до наших днів воно славиться річними ремеслами і смачньюю ковбасою, що давно стала брендом.

Куликівщина — територіальна громада із значними культурними надбаннями. Називають цей закуток колискою українською театру, адже тут народилося багато відомих театральних митців. Вихідцями з населених пунктів громади є багато знаних українців про яких можна довідатися у краєзнавчому музеї «Історія Куликова і Куликівщини» з відділенням «Дзвіница, Духовна Куликівщина», в кімнаті-музеї Богдана Ступки, Агати Турчинської та ін. Там же можна довідатися про особливі товари і вироби, якими славився цей регіон далеко за межами Львова і краю.

На території сіл громади у давні часи знаходилися численні оборонні споруди, фортеці і замки, сакральні пам'ятки. Зараз він теж має чим похизуватися. Нумо, в цьому переконуватись!

Громадський краєзнавчий музей «Історія Куликова і Куликівщини»

Датування: 2010

Адреса: с. Куликів, пл. Незалежності, 14/16

Статус: громадська організація

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Науково-дослідна, культурно-освітня установа та сховище пам'яток матеріальної культури, що стосуються Куликова і Куликівської територіальної громади.

Музей виконує функції збереження, вивчення, реставрації та популяризації пам'яток матеріальної і духовної культури селища і округи з найдавніших часів до сьогодення.

Основні експозиційні відділи музею розповідають про давню історію, культуру і побут, духовне та спортивне життя краю та ремесла і промисли, які робили колись Куликів відомим ремісничим центром. Відтак, цінними експонатами є речі і документи цехів, старовинні поштівки, що бережуть пам'ять про славне минуле.

Також працівники музею збирають інформацію про видатних уродженців та жителів селища і виступають з ініціативами встановлення пам'ятників письменниці Агаті Турчинській та відому просвітянину, дійсному члену НТШ Степану Шаху. В експозиції є особисті речі цих діячів, а також видатного актора, народного артиста України Богдана Ступки, композитора і диригента Романа Свистуна та ін.

Якщо хочеться більше довідатись про минуле й сьогодення громади, то вам однозначно слід сюди завітати.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір важкодоступний для маломобільних груп населення. Щоб увійти в будинок потрібно здолати сходи; також міжкімнатні двері не дають можливості пересуватися на колісному кріслі.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Музей працює за попередньою домовленістю. Контактна особа - п.Богдан +380975397299 +380957795642. Більше про діяльність музею можна довідатись у facebook в групі Громадський краєзнавчий музей «Історія Куликова і Куликівщини»

Костел святого Миколая

Датування: 1538

Адреса: с. Куликів, вул. Загороди, 2

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Найстаріша будівля Куликова і, заразом, одна з найстаріших сакральних пам'яток агломерації — тому це храм, який обов'язково потрібно відвідати і почути неймовірні звуки старенького органу.

Збудували святиню коштом власника Куликова Миколи Гербурта Одновського у рідкісному на сьогодні на території України стилі — пізня готика. Контрфорси, стрільчасті вікна, портал західної частини — це ті найстаріші елементи храму, які нагадують про первісний задум будівничих костелу. Та найцікавішим на фасаді цього костелу є східчастий фронтон.

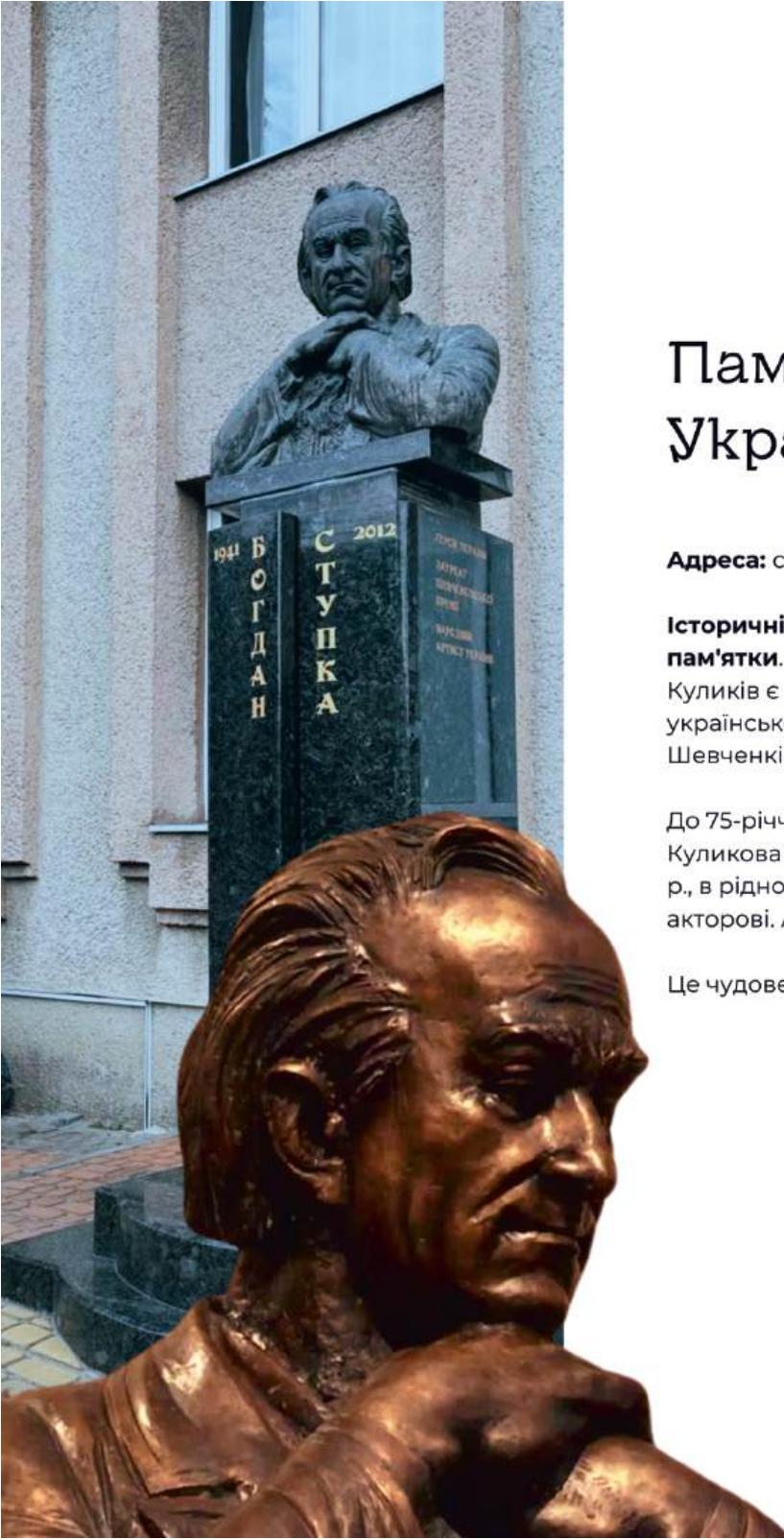
За свою тривалу історію костел св.Миколая отримав добудови (каплиці), зазнав перебудов і був не раз реставрований після облог, пожеж, Другої світової і післявоєнного часу, коли його перетворили на склад пекарні. Від 2000 р. храм належить римо-католицькій громаді Куликова, яка докладає максимум зусиль аби належно його утримувати.

Якщо вам вдасться потрапити до середини храму, то зверніть увагу на оригінальні розписи художника Антонія Качмарського та дерев'яний амвон XVIII ст.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Костел відчинено у неділю під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте - +380672551065

Пам'ятник Героєві України Богдану Ступці

Адреса: с. Куликів, пл. Незалежності, 27

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Куликів є маленькою батьківщиною видатного українського автора, народного артиста України, лауреата Шевченківської премії Богдана Ступки.

До 75-річчя з дня його народження в Народному домі Куликова відкрили музейну кімнату. Роком пізніше, у 2017 р., в рідному селищі відкрили перший в Україні пам'ятник акторові. Автор — Василь Гурмак.

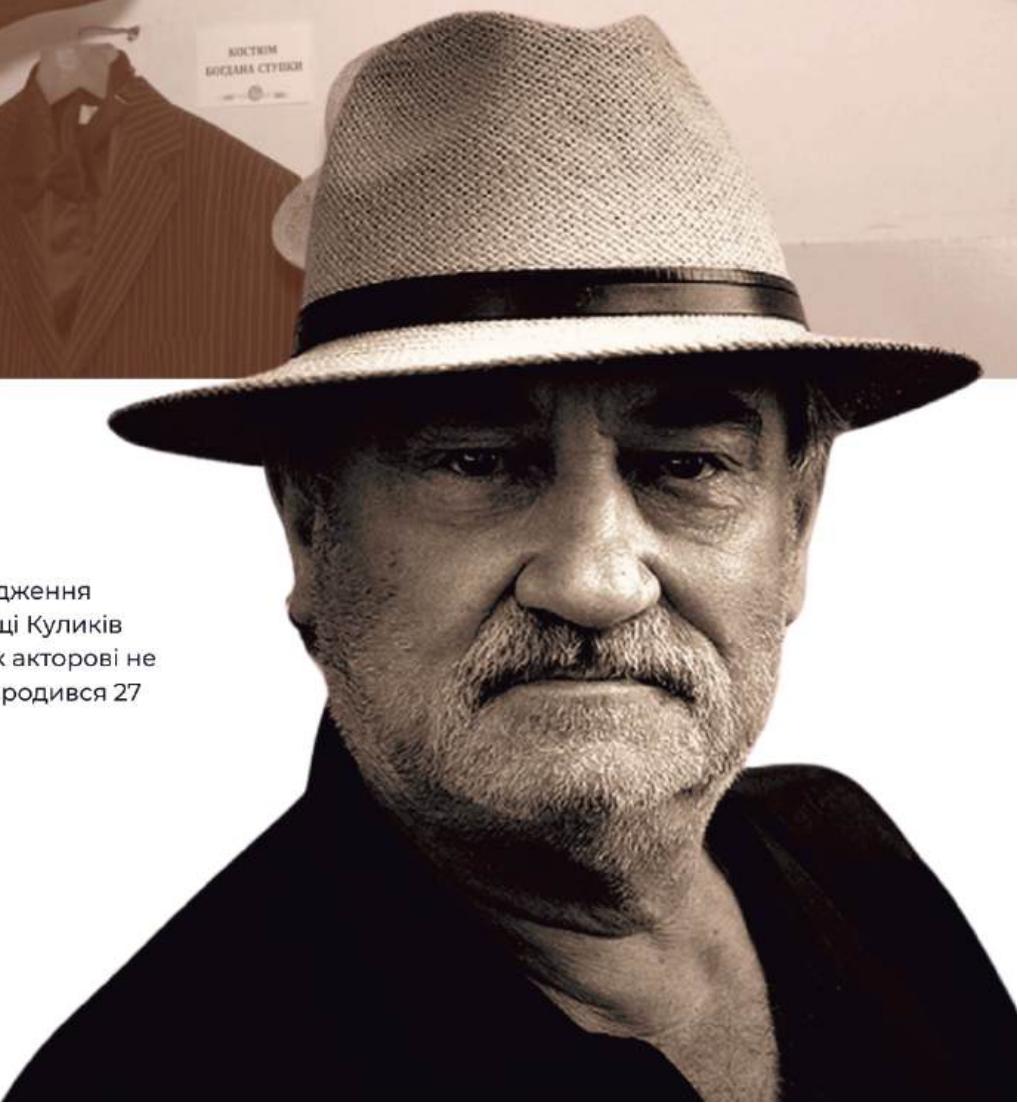
Це чудове місце для пошанівку Героя України.

КАПЕЛЮХИ
З КОЛЛЕКЦІї
БОДАНА СТУПКИ

КОСТИМ
БОДАНА СТУПКИ

У 2017 році до 76-ї річниці з дня народження Богдана Ступки в його рідному селищі Куликів відкрили перший в Україні пам'ятник акторові не на місці поховання. Богдан Ступка народився 27 серпня 1941 року в селищі Куликів.

Гора «Червоний камінь»

Адреса: поблизу с.Мервич; координати: 49.9912218 24.0072029

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Уродженець Куликова, історик та педагог Степан Шах писав: «Куликів мав додікий обсерваційний пункт на своїй високій горі Червоний Камінь (353 м), який ще і в Першій світовій війні в серпні 1914 р. служив австрійцям за обсерваційний пункт у бік північного низу (120 м понад поземом моря) і східну хвилясту рівнину, звідкіля надходила російська армія».

На сусідніх горах — Червоний Камінь і Білий Камінь — під час Першої Світової війни розташувалися ворогуючі російські та австро-німецькі війська. Окупувавши Львів, росіяни пішли далі на Перемишль, проте на цьому їхній наступ спинився, і вони змушені були відступати.

22 червня 1915 тут відбувся запеклий бій, у якому лінію оборони генерала Брусилова було прорвано — шлях до визволення Львова став відкритим. Старі люди переповідали, що січ була настільки лютою, що крики солдат та стогони поранених чулися аж у сусідніх селах.

Після цих подій там облаштували братську могилу. За переказами, вона складалась із великих кам'яних брил, на яких були висічені хрест із розп'яттям та імена загиблих. Хрест, очевидно, зруйнувала радянська влада, а могилу почали нищити, коли на початку 1950-х створили неподалік кар'єр.

Після ряду досліджень у 2017 р. на цьому місці освятили хрест. Він є місцем пам'яті про складну і вадливу сторінку нашої історії та про загиблих тут вояків.

Церква св.Параскеви і дзвіниця

Датування: 1770

Адреса: с.Артасів, вул.Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Наприкінці XVIII ст.. р громада села за підтримки місцевого дідича Фелікса Уруського звела на підвищенному місці з соснового дерева церкву, що донині є окрасою і гордістю села. Від того часу побудови змінилося чимало: гонтове покриття дахів замінили бляхою, а гонтове кожухування стін - шалівкою; на вікнах встановили металеві решітки. Поруч з храмом, біля старої дерев'яної дзвіниці, у 1989 р. звели нову муровану. Не один раз змінювалося і внутрішнє убранство храму.

Проте, попри всі зміни, які з нею ставалися, ця дерев'яна святиня є чудовим зразком давньої галицької школи народної архітектури.

Інклюзивність та безбар'єрність. Церква розташована на певному узвишші, однак оглянути храм зовні можна вільно. Доступ всередину для маломобільних груп населення важкий, адже до храму ведуть доволі стрімкі сходи.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380673749093

Церква Різдва Богородиці і дзвіниця

Датування: 1738

Адреса: с. Віднів, вул. Центральна

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Зведений храм на кошти сина польського короля Яна III Собеського - Якуба Людвіка. У другій половині ХХ ст. зовнішній вигляд храму зазнав змін: гонт на даху замінили оцинкованою бляхою, а стіни підопасання обшалювали вертикально дошками. У 1959 - 1989 рр. храм зачинили. Під час ремонтів, зроблених за останнє десятиліття було змінено і покриття храму, і форму купола і зовнішнє оздоблення.

Попри те, що храм втратив свій первісний вигляд, він заслуговує на відвідини, зважаючи на його довголіття. На північний захід від церкви розташована дерев'яна двоярусна дзвіниця, сучасна церкві.

Інклюзивність та безбар'єрність. Не доступна для маломобільних груп населення через розташування на погорбі, а також через те, що на час війни зачинені ворота.

Допомога у відвідинах пам'ятки. До завершення війни церква є закритою для відвідин. Оглядати її можна лише зовні.

Церква Симеона Стовпника і дзвіниця

Датування: 1776 - храм; 1782 - дзвіниця

Адреса: с.Звертів, вул. Шкільна

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

На одвірку південних дверей цього храму видніється напис «Создася храм сей стаго Симеона богоприемца року божия ΑΨΟΣ мца июля дна А...». І це далеко не один старенъкий артефакт, який зберігся у цій дерев'яній церковці, попри численні ремонти. Поруч з нею, у північно-західній частині церковного подвір'я розташована дерев'яна двоповерхова дзвіниця.

Інклюзивність та безбар'єрність. Оглянути храм зовні можна вільно. Доступ всередину для маломобільних груп населення середньої складності - кілька пологих широких сходинок.

Допомога у відвідах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380671574207

Церква Введення в храм Пресвятої Богородиці і дзвіниця

Датування: 1750 - храм; 1892 - дзвіниця

Адреса: с. Кошелів, вул. Кошелівська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

«Создася храмъ сей року АФН месяца априля дня К за короля Августа Г за єпископа Шептицкаго Г» — можна прочитати такий надпис на надпоріжнику цієї церкви, парафіяни якої через 10 років від часу побудови спорудили чудовий іконостас, а ще через пару років — бокові вівтарі. Була зчинена у 1969 - 1989 рр. Після реставрації була відчинена.

Якщо вирішете відвідати цю святиню, яка незважаючи на поважний вік, зберегла чимало автентики, отримаєте бонус — побачите їй давню дзвіницю.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм стоїть на узвишші, тож є важкодоступним для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380978629898, +380671771655

Церква св. Миколая

Датування: 1889

Адреса: с.Гребінці, вул. Шептицького

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Храм був типовим зразком дерев'яного сакрального будівництва свого часу, однак після ремонтів останнього десятиліття втратив свій первісний вигляд.

Проте, він однозначно заслуговує на те, щоб ви його відвідали і побачили інтер'єрі різьблений золочений іконостас кінця XIX ст.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм стоїть на узвишші, тож є важкодоступним для маломобільних груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380985780343

Церква Воздвиження Чесного Животворного Хреста

Датування: 1854

Адреса: с. Сtronя tin, вул. Незалежності

Статус: пам'ятка місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Цю святиню варто відвідати, щоб побачити типову галицьку церкву середини XIX ст. Вона не зіпсована перебудовами чи неграмотними реставраціями.

Трибанний храм, який зазнав ушкоджень у роки Другої світової війни, але відразу ж був відновлений, і, на відміну від більшості храмів, не був зачинений у радянський час.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення середньої складності - вона збудована на пологому пагорбі; до храму ведуть кілька пологих широких сходинок.

Допомога у відвідах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, радимо телефонувати +380978629898, +380974404948.

Львівська територіальна громада

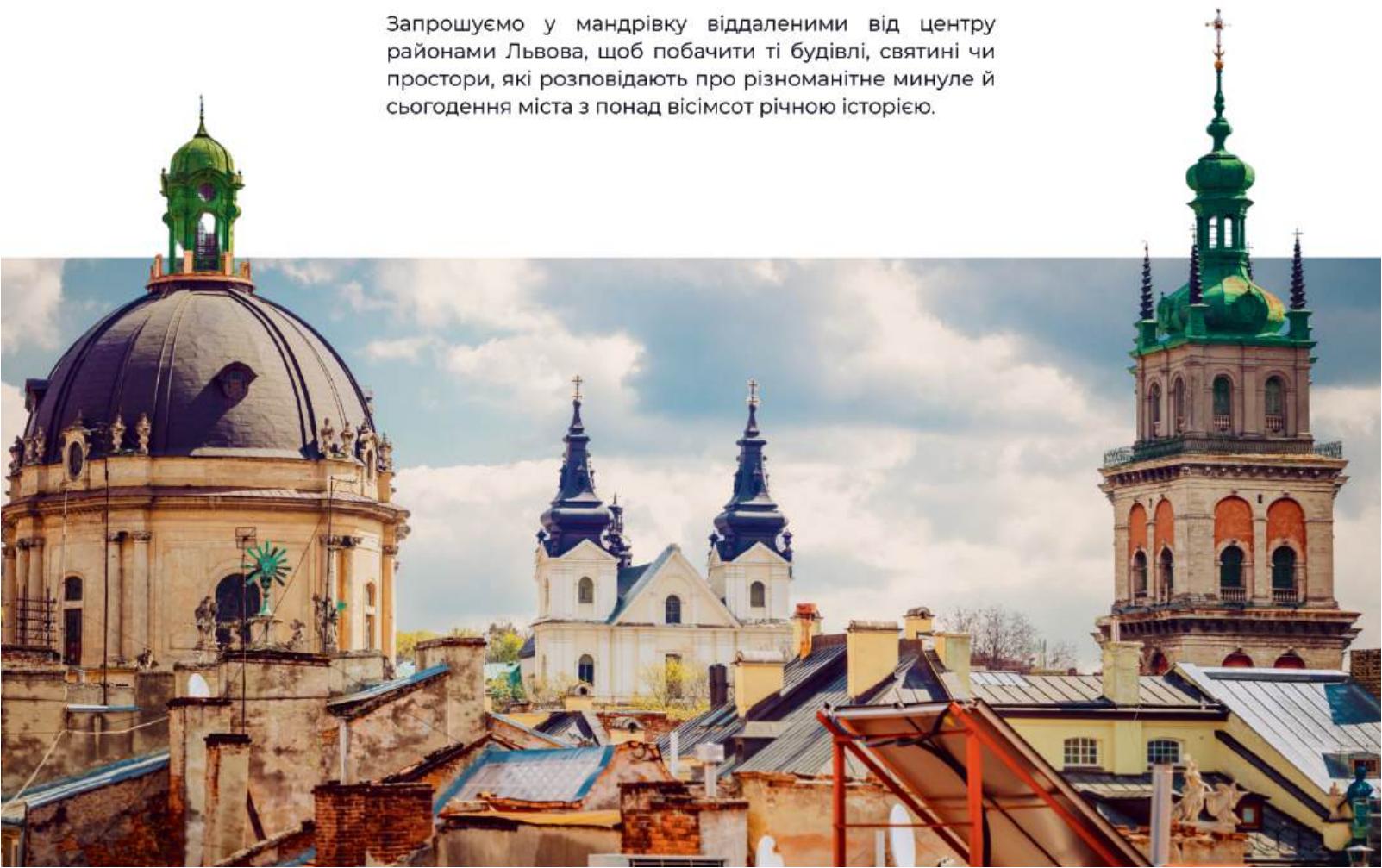
Ви ж знаєте, що у Львові слід відвідати Ратушу, пл.Ринок і довколишні вулички, оперний театр і палац Потоцьких, вірменську церкву і Катедру, ансамблі Успенської церкви і собору Юра та ще з десяток храмів? Впевнені, що у топ- пам'яток, які має побачити кожен, ви знайдете і Дім вчених, і Цитадель, добрий десяток музеїв, і Личаківський цвинтар... Про них пишуть чи не в кожному путівнику, знімають сотні відео і розказують екскурсоводи на численних екскурсіях.

Якщо описати все це і всі пам'ятки Львівської громади, що мають статус національних чи є під опікою держави, то вийде ще один такий атлас. Лише у Львові пам'яток національного значення - 190 одиниць. Загалом близько 3000 «статусних» об'єктів культурної спадщини в межах цієї громади. Як з цього всього обрати найважливіше?

Ми вирішили показати вам об'єкти культурної спадщини, які, можливо, не мають пам'яткоохоронного статусу чи поважного віку, які не є широко відомими і не розташовуються в центрі міста.

Зaproшуємо у мандрівку віддаленими від центру районами Львова, щоб побачити ті будівлі, святині чи простори, які розповідають про різноманітне минуле й сьогодення міста з понад вісімсот річною історією.

Церква Пресвятої Трійці

Датування: 1600; 1654

Адреса: м. Львів, вулиця Садибна, 1 а

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість.

За найпоширенішою версією храм збудований 1654 року козаками Богдана Хмельницького, що й підтверджує табличка при вході до храму. Проте, в краківських архівах зазначено, що церква виникла ще до Хмельниччини – 1600 року, і збудували її мешканці села Сихів.

Це тридільний храм, який стоїть на кам'яному фундаменті. Церква одноверха, покрита дахом чотирисхилої форми. Перекрита гонтом і складена із соснового зрубу у простий замок. Храм освітлюють невеликі за розміром вікна і відкритий ліхтар XVIII століття. Особливістю храму є дуже низькі двері, їх висота всього півтора метра, тож, щоб потрапити всередину, людям доводиться схилятися.

Невеличкий іконостас гарний і довершений у своїй красі. Однак він є новішим, порівняно зі стінописами, які датовані 1683 роком. Різноманітними розписами вкриті стіни нави церкви. На бічних стінах низом представлені погрудні зображення святих воїнів – Теодора Тіронського, св.Юрія та св. Дмитра.

На північній стіні вище святих воїнів є сцени з Старого Заповіту, а над ними намальовані страсті Христові. Баню храму прикрашає унікальний образ Христа Пантократора. Це рідкісна мистецька пам'ятка, яка увійшла в каталоги багатьох видань світу.

Після Другої світової війни храм був зачинений, а 1974 року його передали Львівській картинній галереї. У 1994 року «Укрзахідпроектреставрація» вирішила відновити її живопис, загалом реставрація храму тривала до 2009 року.

Святиня, якій понад 400 років стоїть поміж багатоповерхівок нашого часу і вражає всіх відвідувачів зовнішнім виглядом та неймовірними розписами. Дуже радимо її відвідати!

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині для маломобільних груп населення незначної складності – до храму веде невисока сходинка.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, рекомендуємо телефонувати +380673538485

Вілла Дуніковського - тепер будинок Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького

Датування: 1898

Адреса: м. Львів, вул. М. Драгоманова, 42

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Розкішна вілла збудована в стилі історизм, за проектом архітектора Владислава Рауша на замовлення професора Львівського університету, геолога, географа та мандрівника Еміля Дуніковського. Фасад будинку пишно оздоблений ліпним декором і скульптурами; особливо красивий тимпан з Орфеєм на колісниці, запряженій левами.

Митрополит Андрей Шептицький, шукаючи нове приміщення для безцінної збірки творів давнього українського мистецтва, купив цю віллу в професора Дуніковського. 13 грудня 1913 року тут відкрився Національний Музей, що став потужним осередком української культури на теренах Західної України, призначення якого – це доведення самобутності, піднесення і розвитку української культури. Музей тут діє до тепер, як Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького.

Фонди Національного музею налічують понад 100 тисяч одиниць збереження і репрезентують вікові традиції розвитку українського мистецтва та національної культури. Саме тут знаходиться найбільша та найповніша в Україні колекція середньовічного українського сакрального мистецтва XII-XVIII ст.: ікони, скульптура, рукописи і стародруки, декоративна різьба, металопластика та гаптовані церковні теканини.

Розкішна вілла, в якій зараз міститься величезна колекція і потужний науковий осередок - це одне із знакових місць Львова.

Інклюзивність та безбар'єрність. Огляд зовні можливий для усіх груп населення. Потрапити всередину маломобільним групам буде складно - багато сходинок. На сайті музею є віртуальний тур.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Всю інформацію про відвідини музею ви можете довідатись на сайті: nml.com.ua

Дім інвалідів - тепер Львівський державний університет безпеки життєдіяльності ДСНС України

- **Датування:** 1863
- **Адреса:** м. Львів, вул. Клепарівська, 35

Історичні відомості та туристична привабливість.

Ідею будівництва спеціальної будівлі для потреб галицьких військових інвалідів та ветеранів була озвучена 1851 року під час перебування у Львові імператора Франца Йосифа I. Тоді ж він підписав розпорядження про будівництво, виділив з бюджету 700 тис. золотих ринських та наказав використати дубовий ліс та землі Піліховської долини, яка належала військовим.

Дім військових інвалідів для Львова спроектував данський архітектор Теофіл Едвард Хансен. Будівництво під керівництвом Едварда Келлера розпочалося навесні 1856 року у неороманському стилі. Будинок складається з репрезентативної центральної частини, та симетричних бокових крил, закінчених павільонами. Будівля має чотири і три поверхі та внутрішнє подвір'я. В архітектурі будинку домінує монументалізм, реалізований через своєрідне «розтягнення» споруди.

Урочисте освячення будинку відбулося четвертого жовтня 1863 року в день іменин імператора Франца Йосифа I. Центральну частину призначили для офіцерів, обидва крила – для унтер-офіцерів та солдатів. У вежах центральної частини будівлі було помешкання коменданта, там само розташовувалась і канцелярія. Одне крило пристосували під військовий шпиталь.

Із приходом радянської влади заклад закрили. Потім в ньому розмістили 233-й полк НКВС. Із розташуванням у закладі радянських підрозділів почалося зумисне та планомірне руйнування скульптурного оздоблення. Згодом в будівлі було пожежно-технічне училище. До 1972 р. училище співіснувало з військовою частиною та батальйоном міліції.

Зараз у будівлі Дому інвалідів функціонує Львівський університет Безпеки Життєдіяльності. А у колишній каплиці від 1998 року діє Церква Покрови Пресвятої Богородиці.

Інклюзивність та безбар'єрність. Режимний об'єкт, тому доступ на подвір'я і в будівлю обмежений. Зовні огляд вільний.

Допомога у відвідинах пам'ятки. У неділі і свята, коли тривають Богослужіння , можна потрапити до храму і, принагідно, оглянути територію вузу. Довідатися розклад Богослужіння можна за номером телефону +380676761719

Церква Різдва Пресвятої Богородиці

Датування: 2000

Адреса: м. Львів, майдан святого Івана Павла II папи Римського

Історичні відомості та туристична привабливість.

Храм розташований у центрі Сихівського району міста Львова і є важливою домінантою його ландшафту. Будувався у 1995 - 2000 роках, за проектом архітектора Радослава Жука і є однією з перших в роки Незалежності України модерних архітектурних споруд у Львові.

Іконописець Святослав Владика разом із Асоціацією сакрального мистецтва, яку він очолює, працювали над вирішенням інтер'єрних розписів церкви. Вони продовжили концептуальний лейтмотив Радослава Жука щодо інтерпретації традиційних мотивів за допомогою сучасних форм у розписах і власного розуміння релігійних подій Нового Завіту. Стилістично такий іконопис характеризують як "сакральний мінімалізм".

26 червня 2001 р. відбулася зустріч Святішого Отця Івана Павла II Папи Римського з молоддю біля новозбудованого Храму Різдва Пресвятої Богородиці, де близько півмільйона людей зібрались, щоб його привітати. У храмі є копія Вишгородської Богородиці, яку посвятив Папа Римський Іван Павло II, під час візиту до Львова. Також зберігаються його подарунки – чаша для причащення і дискус.

Інклюзивність та безбар'єрність. Доступ до святині вільний для всіх груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, рекомендуємо телефонувати +380503375072

Синагога «Цорі Гільод»

Датування: 1925

Адреса: м. Львів, вул. Міхновських, 5

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Доброчинне товариство «Цорі Гільод» («Зцілюючий Бальзам»), заснував рабин Йоахим Гутман 1899 року для опіки над сиротами і людьми похилого віку, а також родинами померлих його членів. 1923 року Товариство дістало дозвіл на побудову синагоги, проект якої створив член товариства, архітектор, Альберт Корнблют. Через два роки святиня вже діяла.

На щастя, її не зачепили воєнні руйнації. В радянські часи використовували як склад. Лише 1989 року її повернули львівській єврейській громаді, а кілька років по тому її відновили.

Стіни та склепіння молитового залу вкриті розписами, авторства Максиміліана Кугеля. Символічні зображення птахів і тварин, грифони, музичні інструменти, Скрижалі Завіту, емблеми дванадцяти колін Ізраїлю - це лише маленька частина того, що можна побачити в синагозі.

Стінопис синагоги «Цорі Гільод» – один з небагатьох збережених синагогальних розписів в Україні. Тому синагога однозначно заслуговує на ваш візит.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір вільний для відвідин усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. За допомогою у відвідинах цієї памятки радимо звертатись до гідеси, яка багато розповість не лише про святиню, а й про життя єврейської общини міста на різних етапах. Телефонуйте - +380676820257

Ісламський релігійно-культурний центр з мечеттю та мінаретом

Датування: 2023

Адреса: м. Львів, вул. Щирецька, 36 (на території ТЦ «Південний»)

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

У Львові є чотири ісламські культурні осередки, але це єдиний, який має мечеть із мінаретом. Мечеть розділена на чоловіку та жіночу частини. Тут мусульмани моляться п'ять разів на день.

Відвідувати центр можуть усі охочі. Сюди можна прийти на молитву та спілкування, можна прийти і помилуватися красивими розписами стін у довідатися більше про іслам.

Інклюзивність та безбар'єрність. До мечеті ведуть численні некомфортні сходинки, тож доступ для маломобільних груп населення є утрудненим.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Домовитись про візит до центру можна за телефоном +380986745786

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَّاتُهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَتَرَى فِي مِثْلِ هَذِهِ أَنْوَافَ مِنْ رَبِّ الْأَزْمَى

مِنْ حَمْرَةِ الْأَرْضِ إِلَيْهِ يَسْعِي

الْمُجْرِمُونَ

إِنَّمَا قَدْرُ رَحْمَةِ اللَّهِ بِرَبِّ الْأَزْمَى

فِي سَمَاءِ السَّمَاوَاتِ

Церква Покрови Пресвятої Богородиці

Датування: 1934

Адреса: м. Львів, вул. Личаківська, 175

Історичні відомості та туристична привабливість.

Як подяку за порятунок Львова від більшовицького наступу у серпні 1920 році було вирішено побудувати цю святиню. У 1931 році з ініціативи львівського римо-католицького архієпископа Болеслава Твардовського розпочали спорудження храму на місці попереднього.

Автор проєкту цієї за формою романської базиліки був ректор Львівської Політехніки, архітектор Тадеуш Обмінський. Після його смерті продовжував будівництво, внутрішнє оздоблення архітектор Вавжинець Дайчак.

Храм було урочисто освячено як костел Марії Остробрамської 7 жовтня 1934 року і передано салезіянському згромадженню - чернечому інституту Католицької церкви, заснованого святым Іваном Боском у 1859 році в місті Турині, Італія.

Незвичною для архітектури Львова є дзвіниця заввишки до 60 метрів, збудована на зразок давніх флорентійських кампаніл.

Під час Другої Світової війни у 1939 році дзвіницю та дах храму було пошкоджено артилерійськими обстрілами радянських військ, а 1941 році храм зазнав руйнувань вже від німецьких бомбардувань міста. Під час німецької окупації храм частково відреставрували,

Ivo

а в його криптах похоронили ініціатора створення храму. Тоді ж салезіяни, боячись приходу радянської влади, покинули храм, забравши із собою частин церковного майна.

У радянські часи святиня стала книжковим складом, а релігійний комплекс поряд з храмом, використовувався як господарські приміщення.

Реконструкцію храму було очолено українськими салезіянами, що навчалися в Італії і з отриманням Україною Незалежності, змогли повернутися на батьківщину. Нині це греко-католицька церква Покрови Пресвятої Богородиці, якою опікуються монахи-салезіяни візантійського обряду.

Церква дуже скромна, але і вишукана, водночас. Глянувши на неї, відразу ж переносишся в Італію. Рекомендуємо завітати.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір вільний для відвідин усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, рекомендуємо телефонувати +380322513808

Фабрика повидла – Jam Factory Art Center

Датування: 1872; 2023

Адреса: м. Львів, вул.Б.Хмельницького, 124

Історичні відомості та туристична привабливість.

У 1826 році Мозес Кранік купив земельну ділянку у районі, який називається Жовківська рогатка і розпочав тут бізнес з виробництва та продажу алкоголю. Його онук Йозеф Кранік у 1872 році створив на цьому місці фабрику і отримав ліцензію на виробництво рому та розалію. Пожежа 1908 року пошкодила частину будівель фабрики. Коли їх відновлювали — надали йому рис неоготичного замку. Бізнес був доволі успішним і з часом фірма «Йозеф Кронік і син» отримала звання придворного постачальника Віденського імператорського двору. Спеціалізація підприємства — кошерні алкогольні напої та вина з Палестини.

В часи радянської окупації, будівлі фабрики перейшли у підпорядкування тресту «Укрголоввино» і діяли як місце розливу імпортованих з Молдови та Алжиру вин. У 1980-х роках підприємство пройшло технічне оновлення із встановленням вакуумних установок для виготовлення повидла та томатної пасти. З того часу до будівлі «прилипла» назва - Фабрика повидла. В 2000-них роках фабрику закрили, оскільки вона втратила свою індустріальну функцію і вона почала руйнуватись.

У 2015 році швейцарський та австрійський історик і меценат Гаральд Біндер викупив будівлю колишнього підприємства та ще кілька прилеглих споруд. З того часу почався процес трансформації Фабрики повидла у Jam Factory Art Center – центр сучасного мистецтва. Вісім років тривала реставрація та оснащення простору усім необхідним для проведення мистецьких подій.

Сьогодні Jam Factory / Фабрика повидла – один із наймальовничіших зразків промислових споруд у Львові, що трансформувався у культурну міждисциплінарну інституцію та однозначно заслуговує на відвідування.

Інклузивність та безбар'єрність. Простір Jam Factory Art Center доступний для відвідування для всіх груп населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Відвідування виставкового простору: пн. – вихідний, вт.-пт. з 12:00 до 20:00, сб.-нд. – з 11:00 до 20:00. Якщо є потреба узгодити відвідування або актуальні виставкові проекти рекомендуюмо телефонувати: +380687281532.

ВИХІД
EXIT

00

Давній єврейський шпиталь

Датування: 1902

Адреса: м. Львів, вул. Я. Рапопорта, 8

Історичні відомості та туристична привабливість.

«Дім гебрейських старців ім. Цісаревої Єлісавети» на сучасній вул. Рапопорта, 4 був зведений у 1880 році. Фактично це був перший великий гекдейш (єврейський шпиталь), що фінансувався за кошти національного самоврядування. Наприкінці XIX століття голова правління єврейського шпиталю, колишній директор Іпотечного Банку, Мауріцій Лазарус вирішив ґрунтовно його перебудувати, збудувавши новий корпус на 100 ліжок. Найучасніше на той час обладнання лікарні закупили коштом дружини фундатора.

У 1898 - 1902 роках фірмою Івана Левинського за проєктом Казимира Мокловського велися роботи зі зведення монументальної двоповерхової лікарняної будівлі. Вона спроектована у мавританському стилі і рясно прикрашена єврейськими та східними символами.

Новий єврейський шпиталь було урочисто відкрито 7 червня 1903 року. Його робота фінансувалася коштом єврейської гміни м. Львова, у власності якої цей шпиталь перебував. Бідних єреїв лікували тут безкоштовно, заможні ж оплачували своє лікування.

У 1912 році поряд із лівим ризалітом за проєктом Романа Фелінського із архітектурного бюро Міхаїла Уляма за кошти подружжя Софії та Якуба Вайнбергів спорудили амбулаторію, сполучену із головним корпусом критим переходом. Це невелика будівля із червоної нетинькованої цегли продовжує мавританські мотиви головного корпусу.

За радянських часів у колишньому єврейському шпиталі розмістили Третій міський пологовий будинок. До сьогодні це пологове відділення комунальної 3-ої МКЛ.

І хоч оглянути інтерєри не можливо, дуже радимо завітати до цієї чарівної пам'ятки, яка є домінантою північно-західної частини міста і вражає всіх своїм екзотичним декором.

Інклюзивність та безбар'єрність. Вхід на територію лікувального закладу з метою огляду будівлі зовні є вільним для усіх груп населення. Вхід в середину лише для медперсоналу, породіль та їхніх родин. Якщо хочеться послухати історію цього місця і околиць, то радимо зателефонувати гідові - +380973430589

Янівський цвинтар

Датування: 1883

Адреса: м.Львів, вул. Т. Шевченка, 128

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

На околиці історичної місцевості Клепарів знаходиться старовинне західне кладовище Львова. Воно не таке популярне як Личаківське і не має статусу музею, але не менш цікаве і заслуговує на ваш візит, адже на багатьох могилах стоять розкішні скульптури.

На площі близько 38 га розташовані на 68 полів. Тут спочило понад 200 тисяч осіб, з-поміж них багато відомих діячів, як от: поет Богдан-Ігор Антонич, письменник Стефан Грабінський, художник Модест Сосенко, громадська і політична діячка Ольга Басараб, командувач військ УГА Мирон Тарнавський, видатний громадсько-політичний діяч, прем'єр ЗУНРу Кость Левицький, та багато інших.

Окремо хотілося б виділити меморіал військових УГА, проекту Петра Холодного - місце спочинку близько тисячі вояків, що загинули у боях за Львів у листопаді 1918 року і полонених українсько-польської війни 1918-19 років.

Також досить цікавою є єврейська частина некрополю, де розташовано багато старих надгробків, які намагалися знищити в часи Другої світової, а також та більш сучасні могили. Цей некрополь не має такої слави як Личаківський цвинтар, а даремно.

Бо тут похоронено багато знаменитостей і є чимало красивих скульптур та історичних поховань. Тож запрошуємо побачити інше знамените львівське кладовище.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір вільний для відвідин усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Сюди можна навідуватися у зручний для вас час. При вході є інформаційна таблиця з короткою інформацією про найвідоміші поховання. Якщо ж хочеться більш детально познайомитись з цим місцем, то рекомендуємо звернутися до гідів - +380677780001, +380977016982

Новояричівська

територіальна громада

Сайт: novoyarychiv-gromada.gov.ua

Контакти: +380972844956

Чисельність населення: 18 534 мешканці

Площа громади: 222 км²

Населені пункти: селища Новий Яричів та Запитів, села Банюнин, Неслухів, Борщовичі, Великосілки, Соколів, Малі Нагірці, Нова Лодина, Дідилів, Убині, Хренів, Великі Підліски, Старий Яричів, Цеперів, Кукезів, Руданці, Пикуловичі.

Адміністративний центр громади — селище Новий Яричів, що є одним з найдавніших селищ Прикарпаття і внесено у список історичних населених місць України.

Новояричівська ТГ - об'єднує населені пункти, більшість яких засновані ще у XII-XVст. Тут збереглися будівлі панських маєтків та кілька старовинних храмів, що вражають своєю архітектурою або цікавими історіями. Дозвольте вам показати, що поруч із Львовом, в маленьких селах, ховаються справжні скарби, що є об'єктами культурної спадщини.

Костел Благовіщення Діви Марії – тепер церква Введення Діви Марії

Датування: 1898

Адреса: с. Борщовичі, вул. Лесі Українки

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Збудували цей неоготичний храм на кошти власниці села Софії Семенської-Левицької. 945 року разом з частиною костельного майна виїхав до Польщі. Спочатку радянська влада використовувала костел як зерносховище, а 1984 року облаштувала у ньому музей, присвячений Першій кінній армії Будьоного, яка у липні 1920 року, наступаючи на Польщу, тримала два дні у Борщовичах свій штаб.

У 1990-х роках храм передали греко-католицькій громаді, яка провела його грунтовну реставрацію. Нині храм милує око стрункою вежею та елегантними обрисами.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Костел відчинено у неділю під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380672821818

Панський маєток та Новояричівський парк

Датування: XIXст.

Адреса: с. Новий Яричів, вул. Незалежності, 44

Статус: пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

З середини XIX ст. і до 1939 року Новий Яричів був власністю родини Кшечуновичів. Останній з них – Едуард Кшечунович спорудив панський маєток, а поряд були стайні, де утримувались коні лоя перегонів. Навколо маєтку був закладений парк, де висаджені екзотичні, рідкісні дерева, завезені з різних частин Європи, як от гінкго дволопатеве.

Зараз у будівлі маєтку функціонує стаціонарне відділення КНП «Новояричівська районна лікарня», а в будівлі конюшні - КУ «Новояричівський будинок для людей похилого віку та інвалідів».

Інклюзивність та безбар'єрність. Парк доступний для відвідування усіма групами населення.

Церква Собору Пресвятої Богородиці

Датування: 1792

Адреса: с. Пикуловичі, вул. Лесі Українки

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Чудовий зразок галицької сакральної архітектури, створений, коли парохом був о. Лев-Людовік Малецький. І хоч в наш час церкву добряче оновили, вона зберегла свої шляхетні риси і поставність. До неї приступає старовинний цвинтар із цікавими пам'ятниками.

Цікавий факт з історії святині - певний час її покровителем була Латинська Архієпископська Капітула зі Львова.

Інклюзивність та безбар'єрність. Церква стоїть на невеликому узвишші, але до неї зроблений доволі зручний під'їзд, а довкола - бруковані доріжки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята. Якщо є потреба відвідати храм у зручний для вас час, рекомендуємо телефонувати +380964269290

Палац Дідушицьких і Неслухівський парк

Датування: перша чверть XIX ст.

Адреса: с.Неслухів, вул. Наукова, 1

Статус: палац — пам'ятка архітектури; парк — пам'ятка садово-паркового мистецтва

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Граф Анджей Северин Дідушицький, що був власником ключа сіл, збудував первісний палац у стилі класицизму. З часом це стала мурована двоповерхова споруда складної форми, адже у різні часи до неї під час реконструкцій домурювали приміщення, додали поверх, капличку, внаслідок чого палац набув цілковито асиметричних форм. З висоти він нагадує дзеркально відображену літеру "Г".

Останнім власником маєтку до приходу радянської влади у Галичину був Станіслав Дідушицький. Він створив тут дослідницьку агрокультурну станцію, де вирощували троянди і саджанці плодових дерев, які до Другої світової війни відправляли у країни Західної Європи. Ці радянські часи традицію садівництва у Неслухові продовжили — з 1959 р. у палаці розташована Львівська дослідна станція садівництва.

З внутрішнього оздоблення палацу дотепер практично нічого не збереглось. Всередині — типовий вигляд радянської адміністративно-наукової установи.

Однак родзинкою палацу є те, що у одному з найбільших залів діє місцевий краєзнавчий музей з цікавою експозицією історичних, археологічних та етнографічних знахідок.

Навколо палацу зростає великий дендропарк з рідкісними деревами та кущами. Схили його спускаються до мальовничого озера зі штучним островцем. Тут зростає 250 видів декоративних дерев і кущів, серед них реліктові види: гінкго дволопатеве, магнолієве і тюльпанове дерева та деякі інші. Відомо також, що у минулому у маєтку розводили коней арабської породи та виготовляли медову горілку, оскільки тут була розташована велика пасіка.

Побачити справді красиву будівлю та розкішний парк, довідатися про славне минуле людей, що тут жили і гостювали, а можливо, прикупити саджанців - ось причини завітати до Неслухова у маєток Дідушицьких.

Інклюзивність та безбар'єрність. Простір доступний для всіх груп населення. Щоб потрапити всередину палацу потрібно здолати 2 невисокі сходинки.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Якщо є бажання потрапити у середину палацу, вам потрібно сконтактувати з працівниками Історико-краєзнавчого музею «Скарби Галичини» - +380964981268

Церква Собору Пресвятої Богородиці та дзвіниця

Датування: 1667

Адреса: с. Соколів, вул. Б. Хмельницького

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Дерев`яна церква стоїть у центрі села. Збудована у 1677 році, тому є найстарішою серед храмів з дерева в околиці. Відновлена у 1932 році. Невелика, приземиста, тризрубна будівля стоїть на ділянці

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Святиня відкрита під час Богослужінь у неділі та свята.

Пустомитівська

територіальна громада

Сайт: pustomyty-gromada.gov.ua

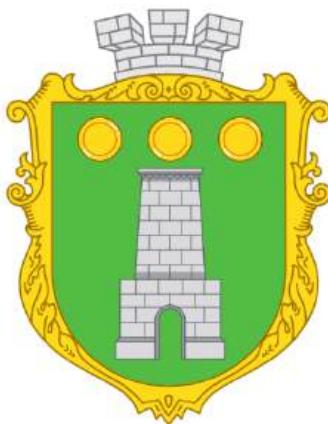
Контакти: +380674901017

Чисельність населення: 15 204 мешканців

Площа громади: 95,7 км²

Населені пункти: місто Пустомити та села Береги, Віняви, Дуб'янки, Малинівка, Милошевичі, Містки, Наварія, Полянка, Семенівка.

Адміністративний центр громади — місто Пустомити, що колись, ймовірно, було митницєю на межі Перемишльського та Звенигородського князівств, а також місцем на історичного промислу - видобутку вапняку та випалювання вапна.

Пустомитівська МТГ - це місцевість, що вже давно усвідомила свою туристичну привабливість і робить багато для своєї популяризації, в тому числі за допомогою агротуристичного кластеру «ГорбоГори». В Пустомити слід завітати заради садиби з левами, а в села поруч - заради святынь з неймовірною архітектурою. Відчуйте захват від побаченого всього лише в кількох кілометрах від Львова!

Церква Успіння Пресвятої Богородиці

Датування: 1908

Адреса: м. Пустомити, вул. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

В січні 1905 року місцевий парох о. Володимир Стернюк, дізнавшись, що у митрополита Андрея Шептицького є зібрана колекція планів та копій планів нових церков, попросив його пожертвувати один з них для Пустомит. Нова мурована церква була побудована у 1909 році за проектом, запропонованим колядором Абрамовичем. Так з'явилася однонавна споруда базиліального типу. До витягненої прямокутної нави прилягав (як і тепер) рівно широкий, нижчий вівтар з ризницею з тильної сторони, а до чільного фасаду - невеликий присінок. До освячення нової церкви Службу Божу відправляли у парафіяльному будинку. У 1997 році об'єм церкви збільшили шляхом добудови західної частини бабинця з переносом вистрою чільного фасаду разом із причілком на чільний фасад прибудови. У 2011 році був змінений верх дзвіниці.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділю та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380673536623

Садибний будинок з парком поч. XIX ст.

Датування: 1850-ті

Адреса: м. Пустомити, вул. Грушевського, 35

Статус: палац — пам'ятка національного значення; парк — пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки:

Садибний будинок в класицистичному стилі розташований в центральній частині міста. Будівля мурівана, одноповерхова з мансардою, в плані – видовжений прямокутник з центральними ризалітами на головному і парковому фасадах. Ризаліт головного фасаду оформлені чотирма тосканськими колонами, які підтримують антаблемент і трикутний фронтон. Обабіч сходів знаходяться кам'яні скульптури левів. П'ятигранный ризаліт з боку парку окреслений терасою з одномаршевими сходами та огороженнем-балюстрадою. Віконні прорізи обрамлені, вікна мансардного поверху декоровані металевими виколотками у вигляді валют.

До садиби примикає англійський парк з збереженими елементами просторово-планувальної композиції. Існує легенда, що дерева позаду панського маєтку були висаджені в спеціальній формі (імовірно, в формі ромба), щоб відповісти певному сузір'ю чи то іншій стихії, яка б чітко проглядалася з космосу. Нещодавно парк облагородили і тепер це місце збору та дозвілля для молоді, проведення міських заходів та різноманітних святкувань.

Будинок з левами - так називають цю пам'ятку місцеві. Попри ряд перебудов і видозмін ця садиба виглядає розкішно і заслуговує на те, щоб її відвідували.

Інклюзивність та безбар'єрність. Пам'ятки відкриті доступні для відвідин усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Зовні палац доступний для огляду у будь-який час.

Костел Успіння Пресвятої Діви Марії та дзвіниця

Датування: 1640-ві; 1740-1760

Адреса: с. Наварія, вул. Львівська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Завдяки фінансовій підтримці Єлизавети Гумницької у 1641 році розпочалося будівництво мурованого костелу у цьому містечку. Кілька років після завершення будівництва почалася Хмельниччина, і святиню було пошкоджено. Храм відбудували і в тому ж столітті став санктуарієм Св. Валентина — в костелі знаходилися мощі відомого у всьому світі покровителя закоханих.

У 1739 році той костел частково розібрали через загрозу обвалу будівлі. Відновлення храму велося у 1740—1760 рр. під управлінням Бернарда Меретина. У художньому оформленні костелу брали участь художник Станіслав Стройнський та скульптор Антон Осінський і, ймовірно, Іоан Георг Пінзель. У 1770 році храм розписали італійський художник Антоніо Тавеллі та Мартин Стройнський. На південний захід від головного фасаду костелу стоїть дзвіниця, яку у 1776 звели під керівництвом архітектора Петра Полейовського.

Вона, як і храм, щедро декорована пілястрами, карнізами складного профілю, вазами та іншими білокам'яними деталями.

У березні 1946 року костел закрили і влаштували в ньому спочатку овочесховище, а згодом склад шкіри. Частину костельного майна вивезли до Польщі (с. Ураж біля Вроцлава), але більшість скульптур потрапили у фонди Львівської галереї мистецтв та Національного музею у Львові.

З настанням Незалежності України храм повернули римо-католицькій громаді. Його відреставрували і заново освятили під ім'ям св. Валентина.

Дзвіниця і храм разом творять гармонійний ансамбль, що належить до львівської архітектурної школи. Його варто відвідати, щоб насолодитись творінням геніальних будівничих та художників.

Інклузивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Костел відчинено у неділю та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у зручний для вас час телефонуйте +380504300513

Церква Преподобного Симеона та дзвіниця

Датування: 1813

Адреса: м. Пустомити, мкр. Лісневичі, вул. Дрогобицька

Статус: пам'ятка архітектури національного значення

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

На перший погляд, ця понад 200-річна святиня - дуже класичний храм - нава і бабинець об'єднані в одне приміщення. Вона накрита двосхилим дахом, гребінь якого завершений світловим ліхтарем з маківкою. Оточена піддашшям, яке прикрашене звисаючими вазонами. Але цей храм має просто незабутній фронтон — яскраво-жовтим виділене сонце, що сходить і високий хрест встановлений на ньому.

Існує цікава легенда про вибір місця для побудови храму. Спершу планувалось будувати на полі за селом, але коли господарі почали звозити матеріали під будівлю церкви, коні сполошилися, понеслись назад до села і зупинилися аж на околиці, це зараз стоїть дерев'яна церква.

Кілька цікавих фактів з історії церквоці. На святкування її сторіччя приїжджає митрополит Андрей Шептицький. На горищі церкви у 1970-х роках був знайдений оригінал примірника «Апостола», надрукованого Іваном Федоровичем у 1574 році.

13 січня 1968 року церкву закрили. З 90-х років ХХ ст. по 2015 рік в церкві велися відновлювальні, ремонтні та реставраційні роботи, внаслідок чого вигляд церкви

та її зовнішній та внутрішній вигляд зазнали змін: добудовано південну ризницю; змінено форму ліхтаря; замінено вхідні двері із зміною форми ; зашито зруб під піддашшям; замінено оцинковане покрівельне залізо на бляват з мідним напиленням; в інтер'єрі стіни та стеля обшиті вагонкою. У 2017 році такі роботи проведено на дзвіниці, що знаходиться неподалік храму. У 1980-х роках на обшивці дзвіниці була дата 1882, але чи була це дата зведення дзвіниці, чи заміни шалівки - невідомо. Цілком можливо, що дзвіниця була зведена разом із цією церквою, що стоїть і зараз. Але є припущення, що існуюча дзвіниця або збереглася від попередньої церкви, або при її будівництві використано деякі конструкції попередньої дзвіниці.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужіння. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380974498889. За новинами громади можна слідкувати у Facebook у групі - Лісневицький Храм Преподобного Симеона Стовпника.

Церква Покрови Пресвятої Богородиці

Датування: 1891

Адреса: с. Містки, вул. Львівська

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Відомо, що перша церква в селі була збудована 1682 року в честь Св. Миколая. Вона була дерев'яною і з трьома верхами, як зазначається в акті генеральної візитації парафії 1764 року. Через те, що «стара» церква була давньою і руйнувалася, в 1890 р. парафія отримала відповідну грамоту для закладення каменю на нову церкву. В жовтні 1892 р. «нову» церкву освятили і назвали в честь свята Покрови Пресвятої Богородиці. Як згадано у статті в газеті «Діло», коли переходили в нову церкву в с. Містки, то «старій» церкви було близько 300 років.

Найціннішою і найстарішою річчю у церкві Покрови Пресвятої Богородиці є Євангеліє, написане церковнослов'янською мовою, яке датується 1690 р. Воно використовується на деяких богослужіннях дотепер.

Ця парафія може похвалитися тим, що тут служили видатні душпастири, як от о.Петро Кордуба. Про нього, а також багату історію церкви у підпіллі вам розкажуть під час візиту.

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужіння. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте 03230-25625

Церква Михаїла і дзвіниця

Датування: 1718

Адреса: с. Семенівка, вул. І.Франка

Статус: пам'ятка архітектури національного значення.

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки.

Тризрубна триверха святиня стоїть на початку села біля дороги, оточена високими деревами. До вівтаря з південної сторони прибудована ризниця. У південній стіні нави існує бічний вхід до церкви. Будівля оточена піддашшям, яке опирається на випусти вінців зрубів. Під опасанням стіни зберегли з відкритого не фарбованого зрубу, надопасання шальовані вертикально дошками і лиштвами. Вкрита церква піраміdalними верхами, які вінчають маківки.

Її збудували селянами з дозволу короля у 1718 році з соснового дерева на дубових фундаментах. На надпоріжнику південних дверей є різьблений напис (переклад з «Інскрипції на дерев'яних церквах» В. Слободян): «Року Божого 1718 дня 31 місяця червня». Невідомо, як вдалося вистояти цій скромній церковці: до 1939 р. вона перебувала під опікою місцевих спадкоємців Християна Штавфера. У 1980-х роках в церкві мав бути розміщений архів. Церква тепер у користуванні громади УГКЦ.

На захід від церкви, під кутом до неї, розташована дерев'яна, квадратна у плані, двоярусна стовпова дзвіниця розмірами, яка, як і церква, вкрита піраміdalним дахом. Дерев'яна Михайлівська церква — чудовий зразок галицької школи народної архітектури

Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Церква відкрита у неділі та свята під час Богослужінь. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380976701648. За новинами громади можна слідкувати у Facebook у групі — УГКЦ святого Архистратига Михаїла (с.Семенівка)

Костел Святого Мартина

Датування: 1721

Адреса: с. Семенівка, вул. Т. Шевченка

Статус: пам'ятка архітектури

Історичні відомості та туристична привабливість пам'ятки:

Фундатором нового костелу у Семенівці була родина Потоцьких. Про це й досі нагадує їх родинний герб «Пилява» над порталом храму.

Якщо уважно придивитися до архітектури костелу, то можна помітити його схожість з єзуїтським костелом у Львові — бо він дійсно є спрошеною копією Львівського храму. У 1741 році костел розписали фресками. У 1935 році фрески були реставровані художником С. Беньковською.

Спочатку храм мав три вівтарі: головний вівтар Матері Божої Ченстоховської і два бічних – Св. Мартина і Св. Хреста. Під час відновлення храму у 1762 році після пожежі з'явилися ще два вівтарі: на честь Св. Яна Непомука та Св. Антонія Падуанського. Рівно за сто років у головному вівтарі з'явився образ Богородиці, який пізніше став об'єктом особливого вшанування у віруючих.

Костел практично не постраждав під час Першої та Другої світових війн, але у 1946 році більшовики храм закрили і влаштували у ньому гараж. Частина парафіян на чолі з отцем Адамом Габратом виїхала до Польщі, забравши образ Божої Матері та частину утварі. Від 1991 року храм належить римо-католицькій громаді.

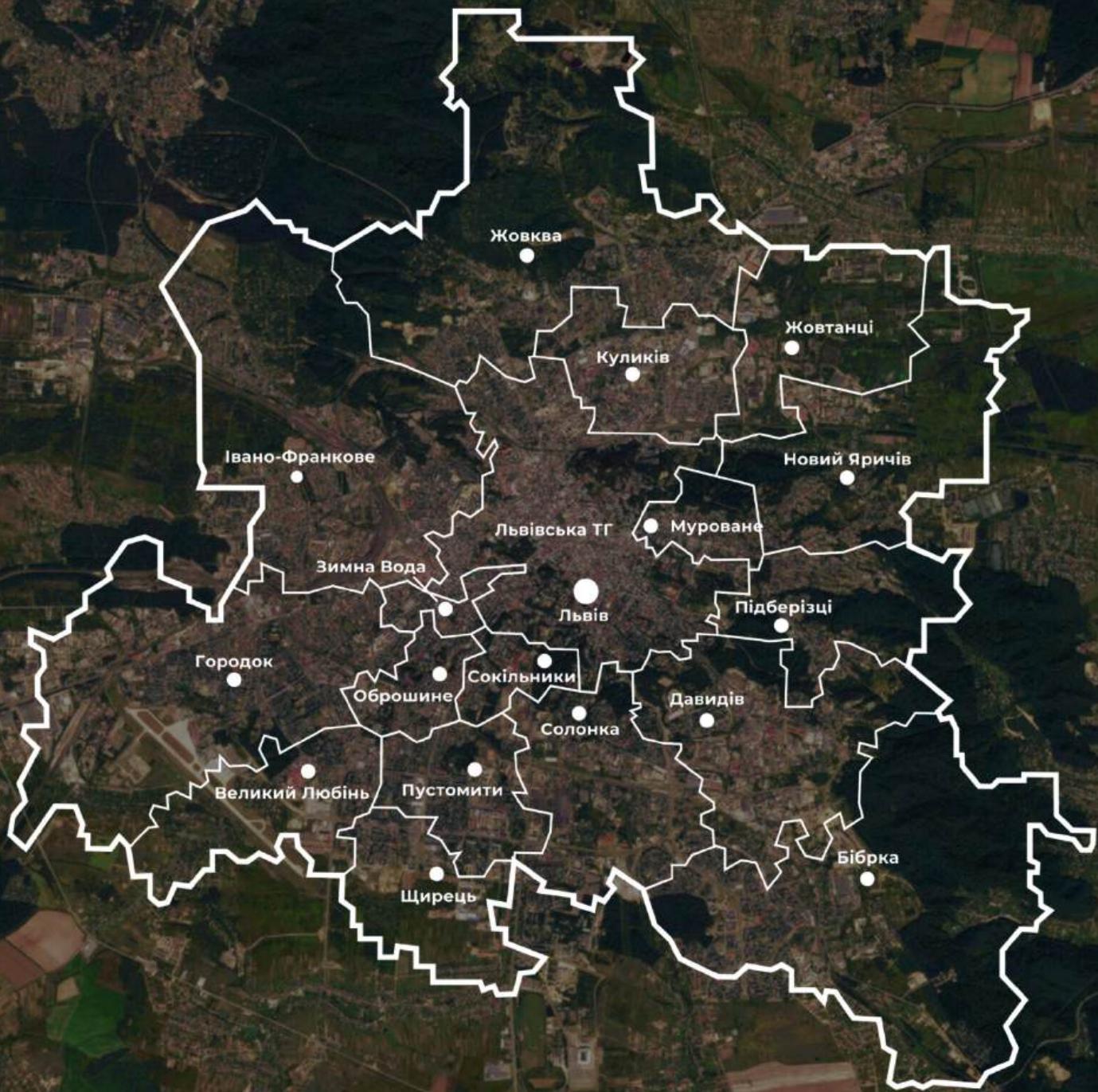
Інклюзивність та безбар'єрність. Храм доступний для відвідування усіма групами населення.

Допомога у відвідинах пам'ятки. Костел відкритий у неділі та свята під час Богослужіння. Якщо потрібно домовитись про відвідини храму у будні телефонуйте +380504300513

©Асоціація «Львівська агломерація»
жовтень
2024

Діяльність здійснювалась в рамках проекту "Зміцнення доброго демократичного врядування у Львівській агломерації", що впроваджується Асоціацією "Львівська агломерація" за грантової підтримки Ради Європи у межах Програми "Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні".

